

DÜNYADA YETİM GERÇEĞİ

TEMMUZ 2014

İHH
İNSANİ YARDIM VAKFI

Temmuz 2014

Hazırlayan: H. Zehra Kavak

Yayına hazırlayan: İHH İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi

Fotoğraflar: İHH İnsani Yardım Vakfı

İHH İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı

Büyük Karaman Cad. Taylasan Sok. No: 3 Pk. 34230 Fatih/İstanbul

Telefon: +90 212 631 21 21 | Faks: +90 212 621 70 51

www.ihh.org.tr | info@ihh.org.tr

www.ihhakademi.com

İÇİNDEKİLER

3 GİRİŞ

4 YETİMLİKLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

Yetim

Öksüz

Korunmaya Muhtaç Çocuk

Hükmi Yetimlik

6 DÜNYADA YETİMLER

Dünya Yetim Haritası

Yetimliğe Neden Olan Koşullar ve

Yetim Üreten Coğrafyalar

Yetimlerin Karşı Karşıya Kaldığı

Tehditler

24 İHH ÖRNEĞİ VE YETİM DESTEK PROJELERİ

Yetim Sponsorluk Destek Sistemi

Yetimhanelerin Kurulması

Yetim Dayanışma Günleri

“Her Sınıfın Bir Yetim Kardeşi Var”

Kampanyası

Uluslararası Çocuk Buluşmaları

İHH Yetim Yardım Çalışmalarındaki Ek

Kalemler

36 DÜNYA YETİMLER GÜNÜ

39 SONUÇ

GİRİŞ

Yeryüzünün masum bireyleri çocuklar, dünyanın farklı bölgelerinde gerçekleşen krizlerden en çok etkilenen kesimdir. 7 milyar aşan dünya nüfusunun 2,2 milyarını oluşturan çocuk nüfusunun 143 ila 210 milyonu yetimdir. Asya, Afrika, Latin Amerika ve Ortadoğu bölgeleri yetim çocuk sayısının en yoğun olduğu coğrafyaların başında gelmektedir. Hâlihazırda mevcut bazı sıcak çatışma bölgeleri yetim nüfusunun sürekli arttığı yerlerdir. Örneğin dördüncü yılına giren ve 200.000'den fazla insanın hayatını kaybettiği Suriye krizi nedeniyle 70.000 Suriyeli mülteci aile sığındıkları bölgelerde aile reisleri olmadan yaşamaktadır. Bu rakamın dışında hem anne hem de babasını kaybetmiş olan yaklaşık 4.000 Suriyeli mülteci çocuk da mülteci kamplarında veya çeşitli kamplarda yaşam mücadelesi vermektedir.

Savaş, işgal, doğal afet, çatışma, kronik yoksulluk ve AIDS gibi ölümcül hastalıklar nedeniyle ebeveynlerinden birini veya ikisini kaybeden çocuklar, sahipsiz ve korumasız kalmaktadır. Bu gibi durumlarda çocuklar kriz ortamlarının suistimale açık yapısı nedeniyle türlü tehditlerle karşılaşmaktadır. İnsan kaçakçılığı, istek dışı evlatlık verilme, çocuk askerliği, çocuk işçiliği, organ mafyası, fuhuş ve dilenci şebekeleri, misyoner örgütler, madde bağımlılığı ve çeşitli suç örgütleri, korumasız çocukların karşı karşıya kaldığı önemli tehditlerdendir. 1987 ve 2007 yılları

arasında 1 milyon çocuk organ mafyası tarafından kaçırılmıştır. Hâlihazırda dünyada 300.000 çocuk, asker olarak kullanılmakta; her yıl çoğunluğunu çocuk ve kadınların oluşturduğu 4 milyon kişi bulundukları ülke içinde veya dışında insan kaçakçılığı kapsamında zoraki yer değiştirmek durumunda kalmaktadır.

Her çocuk doğuştan itibaren temel yaşam hakkı, eğitim hakkı, sağlık desteği hakkı, barınma hakkı, fiziksel ve psikolojik sömürüye karşı korunma hakkı gibi haklara sahiptir. Uluslararası toplum, çocukları istismara karşı koruma ve temel haklarını garanti altına alma noktasında sorumludur. Uluslararası toplumun önde gelen sivil toplum kuruluşlarından biri olan İHH İnsani Yardım Vakfı da bu sorumluluk bilinciyle aralarında Afganistan, Arakan, Bosna-Hersek, Çad, Filistin, Haiti, Irak, Lübnan, Moro, Pata-ni, Somali ve Sudan gibi kriz bölgelerinin bulunduğu 46 ülke ve bölgede yetimlere periyodik ve sürekli destek sağlamaktadır. İHH İnsani Yardım Vakfı'nın girişimi ile her Ramazan ayının 15. günü İslam İşbirliği Teşkilatı tarafından "Dünya Yetimler Günü" olarak ilan edilmiştir. Elinizdeki bu rapor, Dünya Yetimler Günü vesilesi ile dünyada yetim çocukların durumu ve karşı karşıya kaldıkları tehditlerle ilgili bir çerçeve sunarak sorunun boyutlarının anlaşılmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

YETİMLİKLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

Yetim

Yetim, İslam fıkına göre babasını kaybetmiş ve henüz buluş çağına girmemiş kız veya erkek çocuktur.¹ “Yalnız olmak, tek başına kalmak” anlamındaki Arapça *yütm* kökünden türeyen bu kelime, çeşitli nesnelerin tekliğini ifade etmektedir. Bir görüşe göre, babasını kaybeden çocuk tek başına kalma durumundan dolayı yetim olarak tanımlanmaktadır.² Arap dilinde annesini kaybeden çocuğu ifade etmek için *aciyy*, hem annesini

hem babasını kaybeden çocuğu ifade etmek için de *latim* kelimeleri bulunmakla birlikte yetim kavramı tüm bu durumları ifade etmek üzere tercih edilmektedir.³

İslam toplumlarında babası hayatta olmayan çocuklar için kullanılan yetim (*orphan*) kavramı, Batı’da anne veya babasını yahut her iki ebeveynini kaybeden çocuklar için kullanılmaktadır.⁴

Öksüz

Öksüz, annesini kaybetmiş çocuklar için kullanılan bir kavramdır. Türkçede “bağ, ip” anlamına gelen “ök” kökünden türeyen öksüz kelimesi göbek bağı gibi bir anlam taşımakta,

bu nedenle annesini kaybeden çocuğa öksüz denmektedir.⁵ Yukarıda da ifade edildiği üzere Arap dilinde öksüz çocukları ifade etmek için ayrıca “*aciyy*” kavramı da bulunmaktadır.

Korunmaya Muhtaç Çocuk

Anne veya babasını kaybeden öksüz ve yetim çocuklara ek olarak gerek ülkemizde gerekse dünyada anne veya babası hayatta olmasına rağmen desteğe ihtiyaç duyan çocuklar bulunmaktadır. Bu çocuklar anne veya babası belli olmayan, ebeveynlerinden biri ya da her ikisi tarafından

terk edilen, anne veya babası tarafından ihmal edilip dilencilik, madde bağımlılığı, organ mafyası vb. tehlikelere açık ve savunmasız bırakılan çocuklardır. Bu çocuklar, Türkiye’de Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından “korunmaya muhtaç çocuk” şeklinde tanımlanmaktadır.⁶

Hükmi Yetimlik

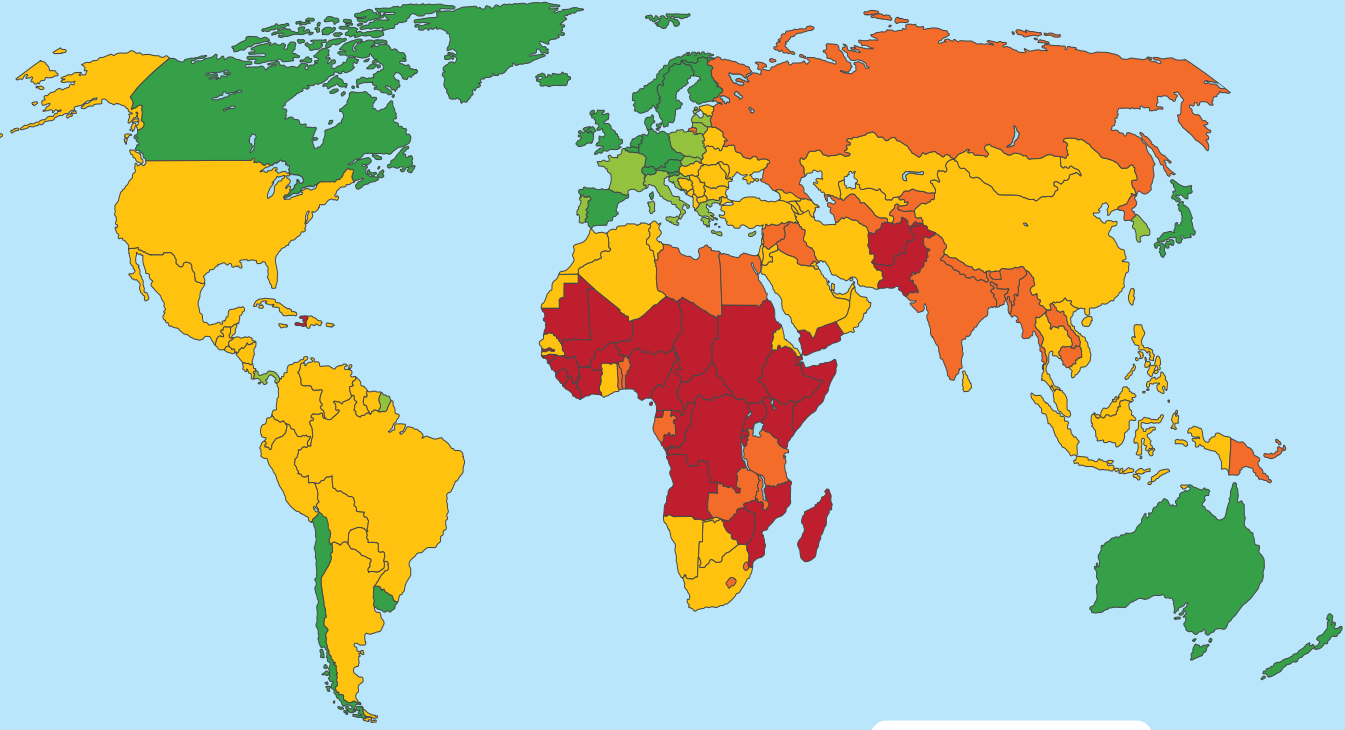
Ebeveyniden birinin kaybolması, çocuğu terk etmesi, boşanma nedeniyle çocuktan uzaklaşması gibi durumlar *hükmi yetimlik* olarak görülebilmektedir.⁷ Bazı İslam ülkelerinde hükmi yetimlik olarak tanımlanan bu

kavram günümüzün *korunmaya muhtaç çocuk* kavramı ile benzeşmektedir. Zira yetim veya öksüz olmadığı halde ebeveynlerinin korumasından mahrum kalan ve desteğe ihtiyaç duyan çok sayıda çocuk bulunmaktadır.

İHH ve YETİM

İHH’nın destek kapsamına aldığı yetim çocuk; Türkiye’de ve dünyanın diğer ülke ve bölgelerinde savaş, işgal, doğal afet, kronik yoksulluk, hastalık, kaza vb. sebeplerle babasını veya anne-babasını kaybetmiş olan, bir yakını yanında veya yetimhanede barınan çocuktur.

Dünya Çocuklarının Durumu 2014

Dünya çocuklarının haklarını gösteren harita, yetim çocukların durumuna dair de fikir vermektedir. Dünya çocuklarının durumunun en kötü olduğu siyah ve kırmızı ile gösterilen bölgeler aynı zamanda çok sayıda yetim nüfusun yaşadığı ve yetimlerin içinde bulunduğu şartların çok zor olduğu bölgelerdir.

- İyi durumda olan çocuklar
- Tatmin edici durumda olan çocuklar
- Kayda değer sorunları olan çocuklar
- Zor durumda olan çocuklar
- Çok zor durumda olan çocuklar

www.humanium.org

DÜNYADA YETİMLER

1. Dünya Yetim Haritası

Yeryüzünün masum bireyleri çocuklar, dünyanın farklı bölgelerinde yaşanan krizlerden en çok etkilenen kesimdir. Dünyada çok sayıda çocuk savaş, işgal, doğal afet, kronik yoksulluk, hastalık vb. nedenlerle yetim kalmaktadır. 7 milyarı aşan dünya nüfusunun 2,2 milyarını çocuklar oluşturmaktadır.⁸ 2,2 milyarlık çocuk nüfusu içerisinde 143 ila 210 milyon arasında yetim çocuk bulunduğu belirtilmektedir.⁹ Dünya yetim nüfusunun 2015 yılında 400 milyona ulaşacağı tahmin edilmektedir.¹⁰ Zira uluslararası kaynaklara göre her iki saniyede bir çocuk anne veya babasını kaybetmektedir.¹¹

Asya, Afrika, Latin Amerika ve Ortadoğu bölgeleri kronik yoksulluk, doğal afet, savaş ve işgal gibi nedenlerle çok sayıda çocuğun yetim kaldığı bölgelerin başında gelmektedir. Dünya yetim nüfusunun önemli bir kesimi az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerde yaşamakta, sadece Hindistan'da 31 milyon yetim bulunduğu bildirilmektedir.¹² Diğer yandan gelişmiş ülkelerde evlilik dışı çocuklar, engelli çocuklar, boşanmış ailelerin çocukları da sokaklara terk edilebilmektedir.

Yukarıda belirtildiği gibi dünya yetim nüfusunun 200 milyonun üzerinde olduğu tahminleri bir yana

UNICEF'in 2014 yılında yayımladığı "Dünya Çocuklarının Durumu Raporu" ise dünya yetim sayısının 150 milyon olduğunu belirtmektedir. Ancak veri bulunamaması veya sağlıklı veriye ulaşılamadığı gerekçesiyle aralarında yüksek yetim nüfusunu barındıran Afganistan, Irak, Filistin, Sudan, Bangladeş, Hindistan ve Çin gibi ülkelerin de bulunduğu çok sayıda ülke ve bölgedeki yetim nüfusu bu rakama dâhil edilmemiştir. UNICEF'in 2014 Dünya Çocuklarının Durumu Raporu'na göre dünyanın farklı bölgelerindeki yetim sayısı aşağıdaki gibidir:

DÜNYA YETİM SAYISI ¹³		
	AIDS nedeniyle yetim kalan çocuk sayısı (2012 tahmini)	Yetim çocuk sayısı (2012 tahmini)
Sahra Altı Afrika	15.100.000	56.000.000
Doğu ve Güney Afrika	10.600.000	27.900.000
Batı ve Orta Afrika	4.400.000	28.100.000
Ortadoğu ve Kuzey Afrika	100.000	5.500.000
Güney Asya	610.000	40.800.000
Doğu Asya ve Pasifik	780.000	26.900.000
Latin Amerika ve Karayipler	830.000	7.800.000
Orta ve Doğu Avrupa Ülkeleri/Bağımsız Devletler Topluluğu	260.000	6.200.000
En az gelişmiş ülkeler	7.600.000	42.900.000
Dünya*	17.800.00	150.000.000

* UNICEF'in tabloda kullandığı bölgesel kategorizasyonda bazı ülkeler birden fazla bölgeye dâhil edilmiştir. Örneğin Cibuti'ye dair veriler, hem Sahra Altı Afrika hem Ortadoğu ve Kuzey Afrika hem de En Az Gelişmiş Ülkeler arasında verilmiştir. Bu nedenle bir sütunda belirtilen veriler toplandığında elde edilen rakam değil, tablonun son sütununda belirtilen toplam, dünyadaki yetim sayısını göstermektedir.

7 milyarı aşan dünya nüfusunun 2,2 milyarını çocuklar oluşturmaktadır. 2,2 milyarlık çocuk nüfusu içerisinde 143 ila 210 milyon arasında yetim çocuk bulunduğu belirtilmektedir.

EN FAZLA YETİM NÜFUSU ¹⁴ BARINDIRAN 10 ÜLKE		
	Ülke	Yetim sayısı
1	Hindistan	31.000.000
2	Çin	20.600.000
3	Nijerya	12.000.000
4	Bangladeş	4.800.000
5	Etiyopya	4.800.000
6	Endonezya	4.700.000
7	Kongo	4.200.000
8	Pakistan	4.200.000
9	Brezilya	3.700.000
10	Güney Afrika	3.400.000

Bu tabloda yer alan ülkelerdeki yetim sayıları ile ilgili olarak bağımsız kaynaklar daha farklı rakamlar vermektedir. Söz konusu ülkelerde çalışma yapan kuruluşlar, bu ülkelerde gerek sağlıklı bir sayım yapılamaması gerek gelir seviyelerinin düşük oluşu gerekse AIDS gibi hastalıklara bağlı sebeplerle yetim sayılarının çok daha fazla olduğunu bildirmektedir.

ÜLKE ÇOCUK NÜFUSUNUN ÖNEMLİ BİR KISMI YETİM OLAN İLK 10 ÜLKE ¹⁵			
	Ülke	Yetim sayısı	Yetimlerin çocuk nüfusu içindeki oranı (%)
1	Zimbabve	1.400.000	22,67
2	Lesoto	200.000	20,99
3	Zambiya	1.300.000	20,73
4	Mozambik	2.100.000	19,25
5	Svaziland	100.000	18,73
6	Güney Afrika	3.400.000	18,49
7	Ekvator Ginesi	45.000	18,22
8	Orta Afrika Cumh.	370.000	17,31
9	Liberya	340.000	16,86
10	Angola	1.500.000	16,63

Bu tabloda yer alan ülkeler dışında Güney Afrika Cumhuriyeti'ne komşu Botswana ve Namibya'da da AIDS'e bağlı yetimliğin yüksek oranlarda olduğu bölgede çalışma yapan farklı kurumlar tarafından ifade edilmektedir. Ayrıca yerel kaynaklara göre Uganda'da 2,5 milyon yetim bulunduğu, bu çocukların 1,2 milyonun AIDS'e bağlı sebeplerle yetim kaldığı bildirilmektedir.

Mümin Halid Filistinli. Gazze'de annesi ve dört kardeşi ile birlikte küçük, mütevazı bir evde yaşıyor. Babasını iki yaşındayken hastalık nedeniyle kaybetmiş. Vakit namazlarını kılmaya çok dikkat eden Mümin Halid yedinci sınıfta okuyor. Okuldan geldikten sonra camiye giderek ikindi ve akşam namazları arasında hafızlık ve kıraat dersleri alıyor. Şimdi 12 yaşında olan Mümin Halid'in tek isteği elektriği olan daha geniş bir ev ve arkadaşları ile futbol oynayabilecekleri bir oyun alanı. Büyüyünce mühendis olup Gazze'ye birbirinden güzel binalar yapmak isteğini söyleyen Mümin Halid, Türkiye'yi, Başbakan Erdoğan'ı, İstanbul'u ve Mavi Marmara'yı dilinden düşürmüyor.

Yetimliğe Neden Olan Koşullar ve Yetim Üreten Coğrafyalar

a. Savaş, İşgal, Çatışma vb. Nedenlerle Yetim Kalma

Savaş, işgal, doğal afet vb. krizler çocukların yetim kalmasına neden olan başlıca etkenlerdendir. Günümüzde dünya üzerinde sıcak çatışmaların yaşandığı bazı bölgeler yüksek sayıda yetim nüfusuna ev sahipliği yapmaktadır. Bu bölgeler ayrıca yetim sayısının sürekli arttığı coğrafyalardır.

Örneğin dördüncü yılına giren Suriye krizi başlı başına vahim bir insani kriz doğurmuştur. 200.000'den fazla insanın hayatını kaybetmesine neden olan savaş, 9 milyon Suriyelinin de ülke içinde yer değiştirmesine veya komşu ülkelere sığınmasına yol açmıştır.¹⁶ 1 milyondan fazla Suriyeli çocuk, mülteci olarak komşu ülkelerde yaşamaktadır. BMMYK'nın geçen kasım ayında açıkladığına göre 70.000 Suriyeli

mülteci aile, aile reisi olmadan yaşamaktadır. Yaklaşık 4.000 mülteci çocuk ise her iki ebeveyni olmadan hayatta kalma mücadelesi vermektedir.¹⁷ Binlerce Suriyeli yetim, öksüz veya kimsesiz çocuk, mülteci kamplarında veya sığındıkları ülkelerin sokaklarında suistimale açık bir şekilde yaşamaya çalışmaktadır. Savaşın devam etmesi ise yetim sayısını arttırmakta ve yaşanan insani krizin boyutu her geçen gün daha da derinleşmektedir.

Savaş nedeniyle yüksek sayıda yetim bulunan ülkelere biri de Afganistan'dır. 1979'daki Sovyet işgali ve akabinde 2001 yılında Amerika'nın müdahalesi ile 30 yılı aşkın süredir savaşlarla boğuşan Afganistan'da yaklaşık 2 milyon insan hayatını kaybetmiş, dolayısıyla çok

sayıda çocuk da korumasız kalmıştır. Sovyet işgali süresince 7,5 milyon kişi yer değiştirmiş, 14.000 köy yerle bir edilmiştir. Hâlihazırda Afganistan'da 400.000'in üzerinde sakat çocuk olduğu belirtilmektedir. Sağlıklı bir sayım yapmanın mümkün olmaması nedeniyle UNICEF'in 2014 raporunda yetim sayısına dair herhangi bir bilgi verilemeyen Afganistan'da devam eden çatışmalar sebebiyle yetim sayısı her geçen gün artmaktadır. Afganistan'da yetim çocuklar, kaçırılma, askere alınma, çalıştırılma, para karşılığında satılma ve kara mayınları nedeniyle sakat kalma tehlikesi ile karşı karşıyadır.¹⁸

Geçtiğimiz yıl başlayan çatışma ve kaos ortamı sebebiyle 4,5 milyonluk ülke nüfusunun 1 milyonunun mülteci konumuna düştüğü Orta Afrika Cumhuriyeti; 2013 yılında 400.000 kişinin mülteci konumu-

na düştüğü Mali;¹⁹ ülke içinde ve komşu ülkelerde 2 milyonu aşkın mülteci nüfusu barındıran ve 490.000 yetim çocuğun olduğu tahmin edilen Somali;²⁰ yaklaşık 30 yıldır süren savaş sonucunda 2 milyon kişinin hayatını kaybettiği, 4 milyon kişinin mülteci konumuna düştüğü ve 2011 yılında ikiye ayrılan Sudan; 2014'ün ilk üç ayı içerisinde 1.500'den fazla kişinin hayatını kaybettiği Nijerya;²¹ Afrika kıtasında sıcak çatışmaların yaşandığı ve çok sayıda yetim barındıran ülkeler arasındadır. Ortadoğu'da Irak ve Filistin yine sıcak çatışma bölgeleri olmaları hasebiyle yüksek sayıda yetim nüfusu barındırmakta; sadece Irak'ta 5 milyon yetimin olduğu tahmin edilmektedir. Güneydoğu Asya'da Patani ve Arakan, Uzakdoğu'da Moro yine uzun yıllar süren çatışmalar ve bölgeye etkileri nedeniyle çok sayıda yetimin bulunduğu coğrafyalardır.

b. Yoksulluk Sebebiyle Yetim Kalma

Yoksulluğun kronikleştiği coğrafyalarda siyasi yapının bu durumu bertaraf edecek çözümler üretmemesi, buralarda yoksulluğa ek olarak savaş, çatışma gibi toplumsal düzeni sarsan krizlerin yaşanması, sorunun boyutlarını derinleştirmekte ve yoksulluğa bağlı nedenler dolayısıyla ölümler görülebilmektedir. Kronik yoksulluk, yoksulluk halinin uzun süreli olması ve yoksulluğa bağlı problemlerin insan hayatını etkilemesi şeklinde tanımlanabilir. Kronik yoksulluk yaşayan, günlük geliri 1-2 doların altında olan, gıda ihtiyacını karşılayamayan insanların

eğitim ve sağlık gibi sosyal hizmetlere erişmesi ise imkânsız gibidir. Yetersiz beslenmeye bağlı olarak bağışıklık sistemi güçsüz kalan bu insanlar, gerek kronik açlık nedeniyle gerekse tedavi edilebilir hastalıkların tedavilerinin yapılamaması nedeniyle hayatlarını kaybedebilmektedir. Bu anlamda yoksulluk, dünya yetim nüfusunun artmasına neden olan öncelikli sebepler arasındadır.

Dünya Bankası verilerine göre 7 milyarlık dünya nüfusunun 1,22 milyarı aşırı yoksuldur; yani günlük gelirleri 1,25 doların altındadır.²² Yine dünya nüfusunun yarısı yani 3 milyardan fazla kişinin geliri günde 2,50 dolardan azdır.²³ Dünyada 842 milyon kişinin yiyecek yemeği yoktur.²⁴ Yoksulluk sebebiyle her gün 22.000 çocuk hayatını kaybetmektedir.²⁵ Bir diğer açıdan bakıldığında korumasız yetim çocuklar da yoksulluk nedeniyle hayatlarını kaybetme riski ile karşı karşıyadır.

c. Doğal Afet Nedeniyle Yetim Kalma

Doğal afetler dünya yetim nüfusunun artmasına sebep olan başlıca etkenlerdendir. 2013 yılında Filipinler'de gerçekleşen Haiyan tayfunu sonucunda resmî rakamlara göre 6.000 kişi hayatını kaybetmiş, bu tayfundan 6 milyon çocuk etkilenmiştir.²⁶ 2011 yılında Haiti'de meydana gelen deprem sonucunda çok sayıda çocuk yetim kalmıştır. 10 milyonluk Haiti nüfusunun 300.000'ini yetimler oluşturmaktadır.²⁷ Yine Japonya'da 2011 yılında yaşanan deprem ve akabinde görülen tsunami sonucunda 200 çocuk her iki ebeveynini, 1.200 çocuk da anne veya babasını kaybetmiştir.²⁸

2005 yılında Pakistan, Afganistan ve Hindistan'ı etkileyen deprem sonucunda resmî rakamlara göre 75.000 kişi hayatını kaybetmiştir. Toplamda 3,5 milyon kişi bu depremden etkilenmiştir.²⁹ 2010 yılında Pakistan'da meydana gelen sel ise 20 milyondan fazla insanın hayatını etkilemiş, yaklaşık 2.000 kişi yaşa-

mini yitirmiş, 12.000 köy haritadan silinmiştir.³⁰ Güneydoğu Asya'da 2004 yılında meydana gelen, tarihin en büyük doğal afetlerinden biri olan ve 14 ülkeyi etkisi altına alan tsunami sonucunda resmî rakamlara göre yaklaşık 230.000 kişi hayatını kaybetmiştir.³¹ 2011 yılında Doğu Afrika ülkeleri Somali, Etiyopya, Cibuti ve Kenya'da görülen kuraklık ise 13,5 milyon kişiyi etkilemiştir.³² Son 60 yılın en ağır kuraklığı olarak tanımlanan bu afette 50 ila 100.000 arasında kişi hayatını kaybetmiştir.³³

Binlerce, milyonlarca insanın hayatını etkileyen devasa boyutlarda can kaybına neden olabilen doğal afetler sonucu çok sayıda çocuk yetim kalmaktadır. Diğer yandan doğal afetlerin gerçekleştiği kimi coğrafyaların zaten kronik yoksulluk veya çatışma yaşanan coğrafyalar olduğu durumlarda afetin boyutları daha da sarsıcı olmakta, kimsesiz kalan çocuklar istismarlara daha açık hale gelmektedir.

Binlerce, milyonlarca insanın hayatını etkileyen devasa boyutlarda can kaybına neden olabilen doğal afetler sonucu çok sayıda çocuk yetim kalmaktadır.

**Dünyada
AIDS nedeniyle
yetim kalan
çocukların
15,1 milyonu
Sahra Altı
Afrika ülkelerinde
yaşamaktadır.**

d. AIDS Nedeniyle Yetim Kalma

AIDS, özellikle dünya yetim nüfusunun önemli bir kısmını barındıran Afrika kıtasında çocukların anne veya babalarını kaybetmelerine sebep olan çok ciddi bir faktördür. Dünyada AIDS nedeniyle yetim kalan çocukların 15,1 milyonu Sahra Altı Afrika ülkelerinde yaşamaktadır. AIDS sebebiyle yetim kalan çocukların sayısının 2015 yılında 25 milyona ulaşacağı tahmin edilmektedir. Bu açıdan bakıldığında AIDS'in çok hızlı yayılan ve her geçen gün yeni kurbanlar alan bir hastalık olduğu görülmektedir. AIDS'e bağlı olarak anne veya babasını yahut her iki ebeveynini kaybeden çocuklar, aynı zamanda kronik yoksulluk, mültecilik gibi sorunlarla da karşı karşıya kalmaktadır. Dahası Afrika'da bizzat kendisi AIDS

hastalığına yakalanmış 2,3 milyon çocuk bulunmaktadır. AIDS bu çocuklara genelde hamilelik, doğum ve emzirme döneminde anneden geçmektedir.

AIDS yetimliği Afrika'nın vahim bir gerçeğidir. Öyle ki bazı Sahra Altı Afrika ülkelerinde yetim nüfusun önemli bir kesimini AIDS nedeniyle yetim kalan çocuklar oluşturmaktadır. Örneğin, Zimbabve'de yetimlerin %74'ü, Güney Afrika'da %63'ü AIDS sebebiyle yetim kalmıştır.³⁴

Afrika'dan sonra AIDS nedeniyle ailesini kaybeden çocukların en yoğun bulunduğu bölge Asya'dır. Asya'da 1,1 milyon çocuk AIDS dolayısıyla yetim kalmıştır. Her 15 saniyede bir çocuk AIDS sebebiyle anne veya babasını kaybetmektedir.³⁵

BM Genel Kurulu tarafından 1989 yılında kabul edilen Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne göre, 18 yaşın altındaki her birey çocuktur. Her çocuk doğuştan itibaren temel yaşam hakkı, eğitim hakkı, sağlık hakkı, barınma hakkı, fiziksel ve psikolojik sömürüye karşı korunma hakkı gibi haklara sahiptir. BM tarafından kabul edilen ve 193 ülke tarafından onaylanan bu sözleşmeye göre, her durumda çocukların yüksek yararı gözetilmelidir. Bu sözleşmeye göre çocuğun yararını gözetken ebeveynlerin yanı sıra devletler de çocukların yararının gözetilmesi ve haklarının korunması noktasında sorumludur.³⁶

Yetimlerin Karşı Karşıya Kaldığı Tehditler

Yetimler barınma, giysi, gıda, sağlık, eğitim gibi fiziki ihtiyaçlarının yanı sıra duygusal olarak da desteğe muhtaçtır. Zira yetimler yetimlikleri dolayısıyla çocuk yaşta endişe, depresyon, kızgınlık, dışlanma gibi duyguları yaşamak durumunda kalırlar. Uganda yetimleri hakkında yapılan bir çalışmaya göre AIDS yetimlerinin %12'si ölmek istemektedir.³⁷

Akrabalarının yanına sığınan yetimler kalabalık aile ortamlarında zor geçim şartlarında yaşamakta, kimi zaman ev işlerine yardımcı olma,

kardeşlerine bakma veya hasta anneye veya babaya bakma gibi sorumlulukları yerine getirmeye çalışmaktadırlar. Yetim çocuklar aileleri, akrabaları veya güvenilir kurumlar tarafından sahiplenilmedikleri durumlarda ise türlü tehditlerle karşı karşıya kalmaktadır. İnsan kaçakçılığı, evlatlık verilme, çocuk askerliği, çocuk işçiliği, organ mafyası, misyonerlik, suça karışma, madde bağımlılığı gibi olumsuzluklar yetimlerin karşı karşıya olduğu tehditlerin başında gelmektedir.

a. İnsan Kaçakçılığı

Dünyada her yıl büyük bir kesimini kadın ve çocukların oluşturduğu 4 milyon kişi bulundukları ülke içinde veya dışında insan kaçakçılığı kapsamında yer değiştirmektedir.³⁸ Gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelerdeki kriz ortamlarını fırsat bilen insan kaçakçıları için savunmasız gruplar arasında yer alan kimsesiz çocuklar ve yetimler, kötü niyetli bu kişiler için başlıca hedefdir.

Fuhuş, insan kaçakçılarının çocukları yönlendirdikleri insanlık dışı sektörlerin başında gelmektedir. Brezilya'da hâlihazırda 200 ila 500.000 arasında çocuğun fuhuş sektörün-

de çalıştırıldığı tahmin edilmektedir. Dünya fuhuş mafyasının en yüksek oranda çocuk kaçırdığı ülkelerin başında Kamboçya gelmektedir.³⁹ Tayland, Meksika ve Hindistan da fuhuş sektörüne kaynaklık eden başlıca ülkeler arasındadır.⁴⁰

Her yıl 45 ila 50.000 arasında kadın ve çocuk kendi iradeleri dışında zorla ABD'ye giriş yapmaktadır.⁴¹ İnsan kaçakçıları tarafından alıkonulan yetimler, fuhuş ticaretinin yanı sıra organ mafyası, evlatlık verilme, ucuz işçi olarak çalıştırılma gibi tehditlerle de karşı karşıyadır.

İnsan kaçakçılığı, evlatlık verilme, çocuk askerliği, çocuk işçiliği, organ mafyası, misyonerlik, suça karışma, madde bağımlılığı gibi olumsuzluklar yetimlerin karşı karşıya olduğu tehditlerin başında gelmektedir.

**Kriz ortamlarında
kimsesiz ve
korumasız kalan
çocuklar gelişmiş
ülkelerdeki ailelere
para karşılığı
verilmek üzere
kaçırılmaktadır.**

b. Evlatlık Verilme

Yetimler için yapılması gereken, onları kendi ülkelerinde aileleri yanında, bunun mümkün olmadığı durumlarda yine kendi ülkelerinde yetimhanelerde desteklemektir. Ülke dışından evlat edinme, yetimler için gerçekleşecek en kötü senaryolardan biridir. Günümüzde yurt dışından evlat edinme bir sektöre dönüşmüş ve Etiyopya, Kamboçya, Somali, Afganistan, Çin, Filipinler gibi gelişmekte olan ülkelere muhtelif hile ve vaatlerle kaçırılan çocuklar kendi ailelerinden, kültürlerinden kopararak genellikle Avrupa ve Amerika'daki ailelere para karşılığında satılmaya başlanmıştır. Evlat edinme sektörü yetimlerin karşı karşıya kaldığı başlıca tehditlerden biridir.

Amerikalı ailelerin evlat edindiği ülkelerin başında Etiyopya gel-

mektedir. 2003'te yılda 900 çocuk Etiyopya'dan evlat edinilirken bu rakam 2009'da 4.564'e yükselmiştir.⁴² Yetimlerin ruh sağlığı için son derece sakıncalı olan evlatlık verilme seçeneği, genellikle gayrimeşru yollarla yürütülmektedir. Kriz ortamlarında kimsesiz ve korumasız kalan çocuklar gelişmiş ülkelerdeki ailelere para karşılığı verilmek üzere kaçırılmaktadır. Örneğin 2010 yılında meydana gelen ve 200.000 kişinin hayatını kaybettiği Haiti depremi akabinde Dominik sınırında durdurulan Hristiyan misyonerler, 33 Haitili çocuğu herhangi bir yasal belgeleri olmaksızın ülke dışına çıkarmaya çalışırken yakalanmıştır. Yapılan araştırmalarda çocukların tamamının ebeveynlerinden en az birinin hayatta olduğu tespit edilmiştir.⁴³

c. Çocuk Askerliği

Devlet veya devlet dışı aktörler tarafından asker olarak kullanılan 18 yaşın altındaki çocuklar “çocuk asker” olarak tanımlanmaktadır. UNICEF’in 2003’te yayımladığı bir rapora göre yaklaşık 20 ülkede 300.000 çocuk asker bulunmaktadır.⁴⁴ Dünyanın farklı bölgelerindeki çocuk askerlerin %40’ını kızlar oluşturmaktadır, çocuk askerlerin bazıları 10 yaşın altında bulunmaktadır.⁴⁵ Genellikle isyancı gruplar çocukları devlete karşı kullanmakla birlikte, devletler tarafından kullanılan çocuk askerler de bulunmaktadır. Sıcak çatışmalarda kullanılabilecek yanı sıra bir kısım çocuklar da orduda aşçı, hademe, ajan gibi farklı görevlerde kullanılmaktadır. Çocuklar katıldıkları grup tarafından aile üyelerinden birini öldürmeye dahi zorlanmaktadır. Ailesinden geriye kalan son kişileri de öldüren bu çocukların aile bağları tamamen koparılmış olmaktadır. Çocukları yönlendirmenin kolaylığı, tehlike ve farkındalık duygularının tam gelişmemiş olması, az bir ücret karşılığında asker olarak çalıştırılabilirliği, masraflarının az olması gibi nedenlerle savaş ağaları çocukları saflarına katmaktadır.

Çocuk askerlerin önemli bir kısmını ise yetim çocuklar oluşturmaktadır. Yetim çocuklar barınma ve yiyecek karşılığında veya bir gruba ait olma ihtiyacı nedeniyle kolaylıkla kandırılabilir. Çocuk asker olarak kullanılan yetimler, şiddet eylemlerine katılma, madde bağımlılığı, sakat kalma, toplumdan uzaklaşma gibi olumsuzluklara maruz kalırken bir çocuk olarak sahip olması gereken tüm haklardan da mahrum bırakılmaktadır. Çocukların silahlı çatışmaya katılması uluslararası hukukta yasaklanmıştır. 15 yaşın altındaki çocukların asker olarak kullanılması ise savaş suçu olarak tanımlanmaktadır.⁴⁶

Dünyada en fazla çocuk askerin bulunduğu kıta Afrika kıtasıdır. Orta Afrika Cumhuriyeti, Çad, Demokratik Kongo, Somali ve Sudan çocuk asker bulunan ülkelerin başında gelmektedir.⁴⁷ 2011’den bu yana çocuk asker bulundurduğu rapor edilen ülkeler Afganistan, Kolombiya, Hindistan, Irak, İsrail işgal devleti, Libya, Mali, Pakistan, Tayland, Sudan, Suriye ve Yemen’dir.⁴⁸

Çocuk asker olarak kullanılan yetimler, şiddet eylemlerine katılma, madde bağımlılığı, sakat kalma, toplumdan uzaklaşma gibi tehlikelerle karşı karşıyadır.

**Yetim ve terk edilmiş
çocuklar üzerinde
yapılan bir alan
araştırması, yetim
ve terk edilmiş
her yedi çocuktan
birinin çalıştırıldığını
göstermiştir.**

d. Çocuk İşçiliği

Yetimlerin karşı karşıya kaldığı önemli tehditlerden biri de çocuk işçiliğidir. Anne veya babadan birinin yokluğu, hasta anne veya baba-bakma, yoksulluk sebebiyle aile bütçesine katkıda bulunmak zorunda olma gibi nedenlerle çocuklar çeşitli işlerde taşıyabileceklerinden daha büyük yükler altında çalıştırılmaktadır. Çocukların çok küçük yaşta çalıştırılması fiziksel ve ruhsal sağlıklarını olumsuz etkilemekte, onları eğitim gibi en temel haklarından da mahrum bırakmaktadır. Angola, Burundi, Orta Afrika Cumhuriyeti, Fildişi Sahili, Gambia, Kenya, Lesoto, Senegal, Svaziland ve Zambiya gibi 10 Sahra Altı Afrika ülkesinde yapılan bir çalışma, yetimlikle ucuz iş gücü olarak çalıştırılma arasındaki ilişkiyi dikkat çekmektedir.⁴⁹

Kamboçya, Etiyopya, Hindistan, Kenya ve Tanzanya'da 6-12 yaş arasındaki 1.480 yetim ve terk edilmiş çocuk üzerinde yapılan bir alan araştırması, yetim ve terk edilmiş her yedi çocuktan birinin çalıştırıldığını göstermiştir.⁵⁰ Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'nün verilerine göre dünyada tam zamanlı çalışan 168 milyon, tam veya yarı zamanlı çalışan 264,5 milyon çocuk işçi bulunmaktadır. 168 milyon çocuk işçinin 85 milyonu tehlikeli işlerde çalıştırılmaktadır.

Asya ve Pasifik bölgeleri çocuk işçilerin çok yoğun olduğu bölgeler olmakla birlikte Afrika kıtası çocuk işçiliğinde başı çekmektedir. Afrika'da yaşayan 5-17 yaş arasındaki her beş çocukta biri çocuk işçi olarak çalıştırılmaktadır. Çocuk işçilerin %58,6'sı tarım, %32,3'ü hizmet, %7,2'si de sanayi sektöründe çalıştırılmaktadır.⁵¹ Güney Asya ülkelerinde tekstil, Afrika'da tarım ve ev hizmetleri çocukların yaygın biçimde ucuz iş gücü olarak kullanıldığı alanlardır. Pek çok ülkede ise çocuk yaştaki kızlar fuhuş bataklığına sürüklenmektedir. Hindistan'da, Çin'de, Tayland'da haftanın yedi günü minimum 12-14 saat çalıştırılan çocuklar bulunmaktadır.

Eğitim çağındaki çocuk işçiler ağır çalışma şartları sebebiyle psikolojik problemlerin yanı sıra göz hastalıkları, kas ağrısı, baş ağrısı, yetersiz beslenme, akciğer hastalıkları, kesikler, enfeksiyonlar ve iş kazaları ile karşı karşıya kalmaktadır. Hindistan'da halı dokuma sektöründe sabah 7 akşam 10 arası çalışan bir çocuğun "Hasırın üzerinde uyuyorum. Ailemi özlüyorum. Eve gitmek istiyorum ama iş yerinin sahibi izin vermiyor."⁵² sözleri çocuk işçilerle ilgili durumun vahametini ortaya koymaktadır.

e. Organ Mafyasası

Savaş, doğal afet, çatışma ve yoksulluk bölgelerindeki yetimler organ mafyasının kiskacına düşme tehlikesi ile karşı karşıyadır. Organ mafyasının hedef kitlesi arasında yetimler, terk edilmiş kimsesiz çocuklar, sokak çocukları, sokaktaki engelli çocuklar önemli yer tutmaktadır. Yoksul ailelerin kendi çocuklarının organlarını ticaret unsuru olarak sattıkları durumlar da ikinci planda gelmektedir. Organ kaçakçılığı organize suçlar kapsamına girmektedir. Dünya Sağlık Örgütü (WHO)'nün belirttiğine göre her yıl yasa dışı olarak 7.000 böbrek nakli gerçekleştirilmektedir.⁵³ 1987 ve 2007 yılları arasında 1 milyon çocuk organ nakli için kaçırılmıştır.⁵⁴ Asya, Afrika, Doğu Avrupa, eski Sovyetler Birliği ülkeleri ve Latin Amerika'dan alınan organlar genellikle gelişmekte olan ülkelerdeki

hastalara yasa dışı olarak nakledilmektedir. Sağlık ve hijyen şartlarının olmadığı ortamlarda yapılan yasa dışı ameliyatlarda çocuklar hayatlarını dahi kaybedebilmektedir. Böbrek, kalp, göz gibi temel hayati organları çalınan çocuklar, sahipsiz bir şekilde kaderlerine terk edilmekte yahut dilenci mafyasının, sokak çetelerinin eline düşmektedir. Krizlerin görüldüğü coğrafyalarda yaşayan çocuklar her türlü suistimale açık olmaları nedeniyle organ mafyasının birincil hedefleri arasındadır. Örneğin 2010 yılının Haziran ayında Gazze'de kaybolan 14 çocuğun organ mafyası tarafından kaçırıldığı,⁵⁵ Türkiye'ye sığınan Suriyeli mülteci çocukların yine organ mafyası tarafından para karşılığında ailelerinden satın alındığı⁵⁶ konuyla ilgili kamuoyuna yansıyan örneklerden sadece birkaçıdır.

Organ mafyasının hedef kitlesi arasında yetimler, terk edilmiş kimsesiz çocuklar, sokak çocukları, sokaktaki engelli çocuklar önemli yer tutmaktadır.

f. Engelli Çocuklar ve Dilenci Mafyası

Yetim ve kimsesiz çocukları bekleyen bir diğer tehdit de dilenci mafyası tarafından çalıştırılmak, hatta bu amaç için sakat bırakılmaktır. Bunun dışında doğuştan engelli olan yetim ve kimsesiz çocuklar da dilenci mafyasının ve diğer suç şebekelerinin hedefleri arasındadır.

Dünyada en fazla engelli nüfusa sahip ülke 80 milyon engelli ile Çin'dir. Sahipsiz engelli çocuklar Çin'de sokaklara terk edilmektedir.⁵⁷ Engelli nüfusun farklı oranlarda olduğu diğer ülkelerde de durum benzerdir. Bu çocuklar organ mafyasının olduğu kadar, fuhuş mafyasının, insan kaçakçılarının ve dilenci mafyasının da hedefidir. Örneğin nüfusu 1,2 milyarı aşan ve nüfusunun yaklaşık %30'u yoksulluk sınırının altında yaşayan Hindistan'da 300.000 çocuk dilencilik yapmaktadır. Çoğu dilenci mafyası tarafından çalıştırılan, çeşitli uzuvları (kol, bacak vb.) mafya tarafından kesilen ve sokağa atılan bu

çocuklar aylık gelirin 100 poundun altında olduğu bir ülkede dilenerek günde 50 pound kazanabilmektedir. Bu nedenle çocuklar önemli bir sektör haline gelen dilenci mafyası tarafından kullanılmaktadır.⁵⁸ Bu durumun örneklerine gelişmekte olan ve az gelişmiş pek çok ülkede rastlanmaktadır.

**Dünyanın
dört bir yanında
yoğun çalışmalarda
bulunan misyoner
örgütler en çok da
yetimleri
hedef almaktadır.**

g. Misyonerlik

Kriz ve kronik yoksulluk bölgelerindeki yetimlerin karşı karşıya olduğu bir diğer tehlike de misyonerlik faaliyetleridir. 2010 yılında Haiti'de gerçekleşen depremden sonra yaşları 2 ay ila 12 yıl arasında değişen 33 çocuk misyonerler tarafından kaçırılırken Dominik sınırında durdurulmuştur.⁵⁹ 2008 yılında Çad'da yaşanan bir hadisede L'Arche de Zoé isimli Fransız misyoner yardım kuruluşu mensupları, 103 çocuğu Çad'dan çıkarırken yakalanmıştır. Avrupa'daki ailelere evlatlık olarak verilmesi planlanan bu çocukların %85'inin en az bir ebeveyninin hayatta olduğu tespit edilmiştir.⁶⁰ 2004 yılında Açe'de meydana gelen tsunaminin ardından da benzer olaylar yaşanmıştır. 2008 yılında Kırgızistan'da yapılan bir saha çalışması, nüfusunun %80'ini Müslümanların oluşturduğu ülkede misyonerlik çalışmaları nedeniyle Müslüman nüfusun (4.160.000) yaklaşık %0,6'sının (250.000) Hristiyanlığı seçtiğini göstermiştir. 2009 yılı Ocak ayı raporlarına göre Kırgızistan'da 364 misyoner örgüt faaliyet göstermektedir.⁶¹ Dünyanın dört bir yanında yoğun çalışmalar

da bulunan misyoner örgütler en çok da yetimleri hedef almaktadır.

"Görevli kişi" anlamına gelen misyonerler, "Hristiyanların Müslüman olmasını engellemek, Müslüman olan Hristiyanları tekrar Hristiyan yapmak, İslam'a karşı Hristiyanlık esaslarını savunmak, İslam'ın esasları üzerinde tartışmalar üretmek, İslam'ın 'zayıf' yönlerini öğretmek, Müslümanlar arasında İslam'a dayanan kurallar yönünden fitne çıkarmak" amacı ile faaliyet yürütmektedirler.⁶² Misyonerlik, Hristiyan dışı dünyayı, özellikle de İslam dünyasını hedef almış; başlangıcından beri belli bir amaç etrafında sürekli ve sistematik faaliyetlerle yürütülmüştür. Bu bağlamda misyonerler muhtaç durumda olan toplum ve bireylere, dolayısıyla yetimlere, ilk olarak gıda, barınma, sağlık, eğitim gibi yardımlarla yaklaşmakta; akabinde muhtaçlarla kurdukları ilişki kapsamında misyonerlik hedeflerini yerine getirmektedirler. İhtiyaç yaklaşımından farklı bir diğer metot da yetimlerin kendi vatanlarından kopararak Hristiyan ailelere evlatlık verilmeleri ve bu yolla Hristiyanlaştırılmalarıdır.

h. Suça Karışma ve Madde Bağımlılığı

Sokaklarda yaşam süren veya 18 yaşını doldurduğu gerekçesiyle devlet korumasındaki yetimhanelerden ayrılmak durumunda kalan yetimler arasında suça meyil oranları oldukça yüksektir. Örneğin Ukrayna'da 100.000 yetim kapasiteli 450 yetimhane bulunmakta; yetimhanelerin kapasitesi almadığı için 100.000 Ukraynalı yetim de sokaklarda yaşamaktadır. Ukrayna'da 18 yaşından önce yetimhaneden ayrılan çocukların %10'unun intihar ettiği, kızların %60'ının fuhuşa,

erkeklerin %70'inin çeşitli suçlara karıştığı bildirilmektedir.⁶³ Rusya'da devlet tarafından işletilen 2.000 yetimhanede 700.000'den fazla yetim çocuk barınmaktadır. İstatistiklere göre Rusya'da 10 yetim çocuktan sadece biri toplumla bütünleşebilirken diğerleri madde bağımlılığı, suç işleme veya intihar gibi eylemlere karışmaktadır. Rusya'da milyonlarca çocuk caddelerde, kanalizasyon boşluklarında yaşamaktadır.⁶⁴

Anne ve babasının gözbebeği **Aęeli Dina** ülkesinde tsunami felaketi meydana geldiğinde dokuz yaşındaymış. Annesi ve babasıyla evde televizyon izlerken önce depremle sarsılmışlar, kaşmak için evlerinden dışarı çıktıklarında ise dev dalgalar sahip oldukları her şeyle birlikte yakalamış onları. Dalgalar durulduğunda tanımadığı biri, hiř bilmediği bir yerde bulmuş Dina'yı. Onu almaya gelen akrabaları, anne ve babasının artık hayatta olmadığını söylemiş. Uzun bir süre olanlara inanamamış Dina. İHH'nın bölgeye yaptırdığı İstanbul Yetim Kompleksi'nde yaşayan Dina bugün 17 yaşında. Evi bildiği yetimhaneyi, okuldan sonra birlikte oyunlar oynadığı, aynı odayı paylaştığı arkadaşlarını ve kendisini destekleyen Türkiyeli anne-babasını çok seviyor. Dina bugün Uludaę Üniversitesi İlahiyat Fakóltesi'nde eğitim görüyor. En büyük hayali ise kendisi gibi yetim olan öğrencilerin okuyabilmesi için bir okul inşa ettirmek.

Na'ima 12 yaşında. Annesi, iki erkek ve iki kız kardeşi ile Somali'nin başkenti Mogadişu'da yaşıyor. Na'ima sekiz yaşındayken babası hastalık nedeniyle vefat etmiş. Babasının ölümünden sonra birçok problemle karşılaştıklarını, ihtiyaçlarını karşılayamaz hale geldiklerini, hayatlarının tamamen değiştiğini söylüyor. Na'ima babasından bahsederken dilinden duayı eksik etmiyor ve annesi için uzun bir ömür diliyor. Kiralık teneke kaplı bir evde 12 kişi oturuyorlar. Sabahları okula giden Na'ima, öğleden sonraları da hafızlık eğitimine devam ediyor. Kardeşlerinden başka arkadaşı olmadığını söylüyor ve eğer başarabilirse doktor olup kardeşlerini büyütmede annesine yardımcı olmak istiyor. Mütevazı hayatının tek eğlencesi deniz kenarında salıncakta sallanmak ve komik hikâyeler anlatarak kardeşlerini güldürmek. Eğitimine devam edebilmek için daha fazla desteğe ihtiyacı olan Na'ima'nın bir hayali de Türkiye'yi, Türkiye'deki müzeleri ve kendisine destek olan İHH'yı ziyaret etmek.

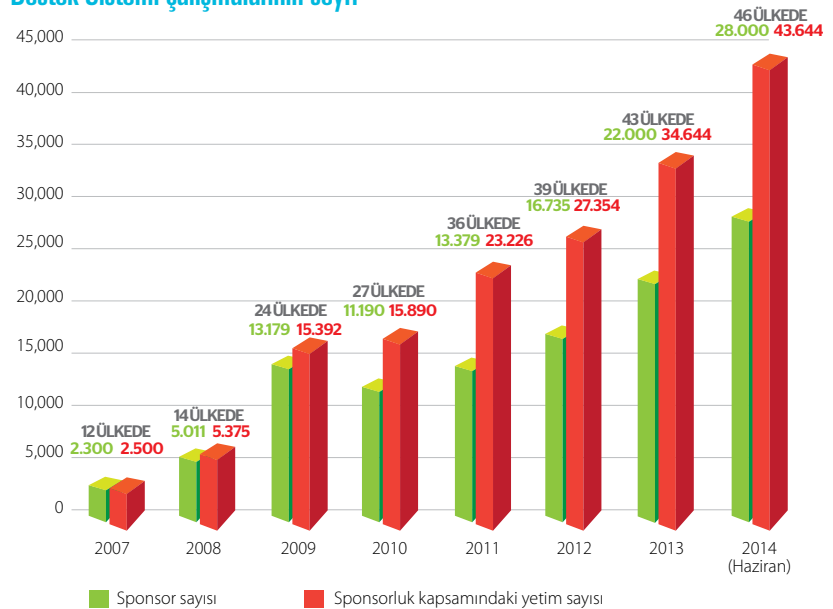
İHH ÖRNEĞİ VE YETİM DESTEK PROJELERİ

Yetim Sponsorluk Destek Sistemi

1992 yılından bu yana dünyanın neresinde olursa olsun bütün ihtiyaç sahiplerine insani yardım götürmek için çalışan ve insanları yardıma muhtaç hale getiren meselelere

insan hakları perspektifinden bakarak çözüm odaklı projeler geliştiren İHH İnsani Yardım Vakfı, bu anlayıştan hareketle yetim çocukların bakımını üstlenerek kendi ülkelerinde,

2007-2014 yılları arası Yetim Sponsorluk Destek Sistemi çalışmalarının seyri

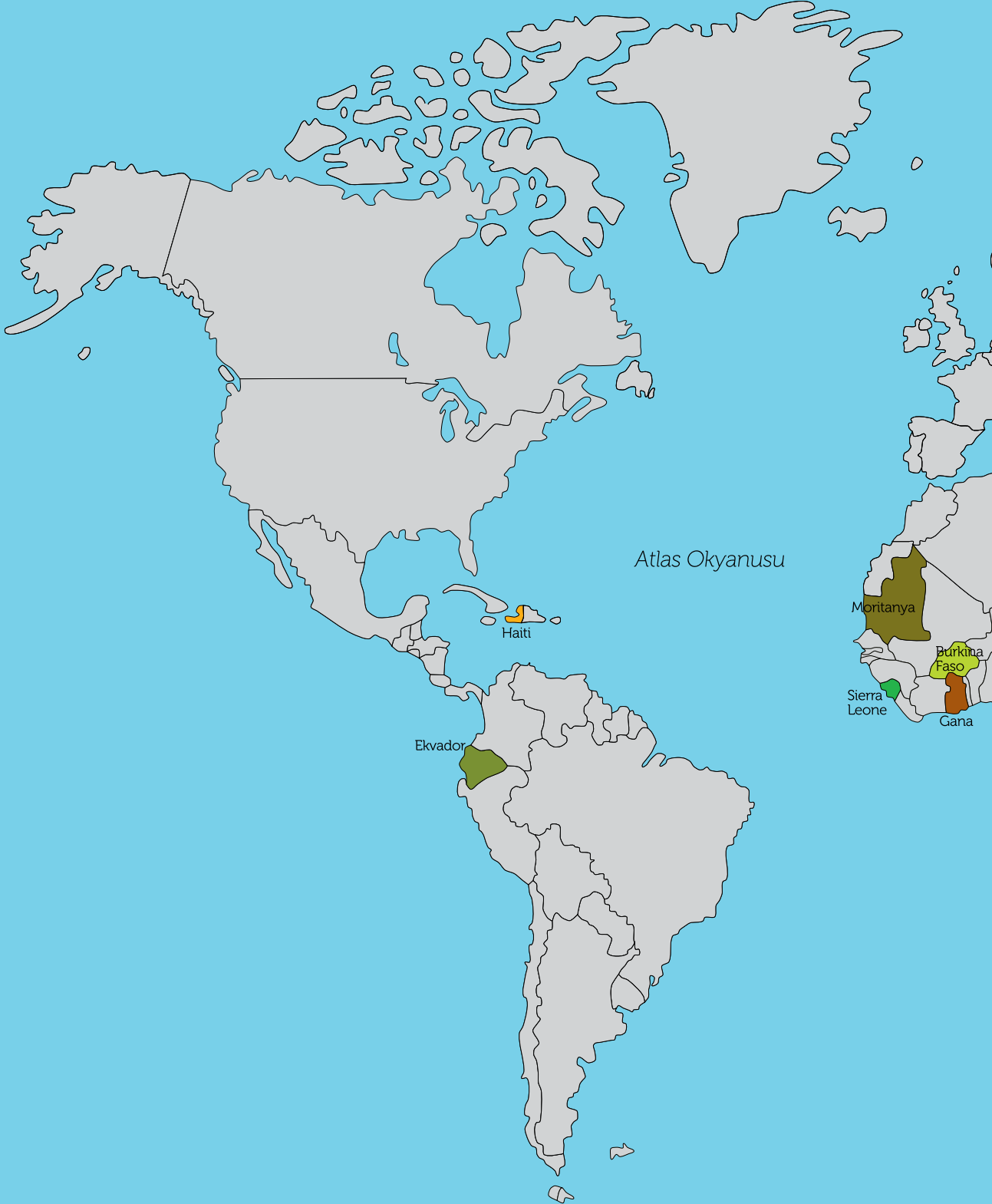
anne veya akrabaları yanında ya da yetimhanelerde, güvenli ortamlarda en iyi şekilde yetişmeleri için çalışmalar yapmaktadır.

Kuruluşundan itibaren sürdürdüğü yetim yardım çalışmalarına 2007 yılında hayata geçirdiği Yetim Sponsorluk Destek Sistemi ile yeni bir ivme kazandıran İHH, Haziran

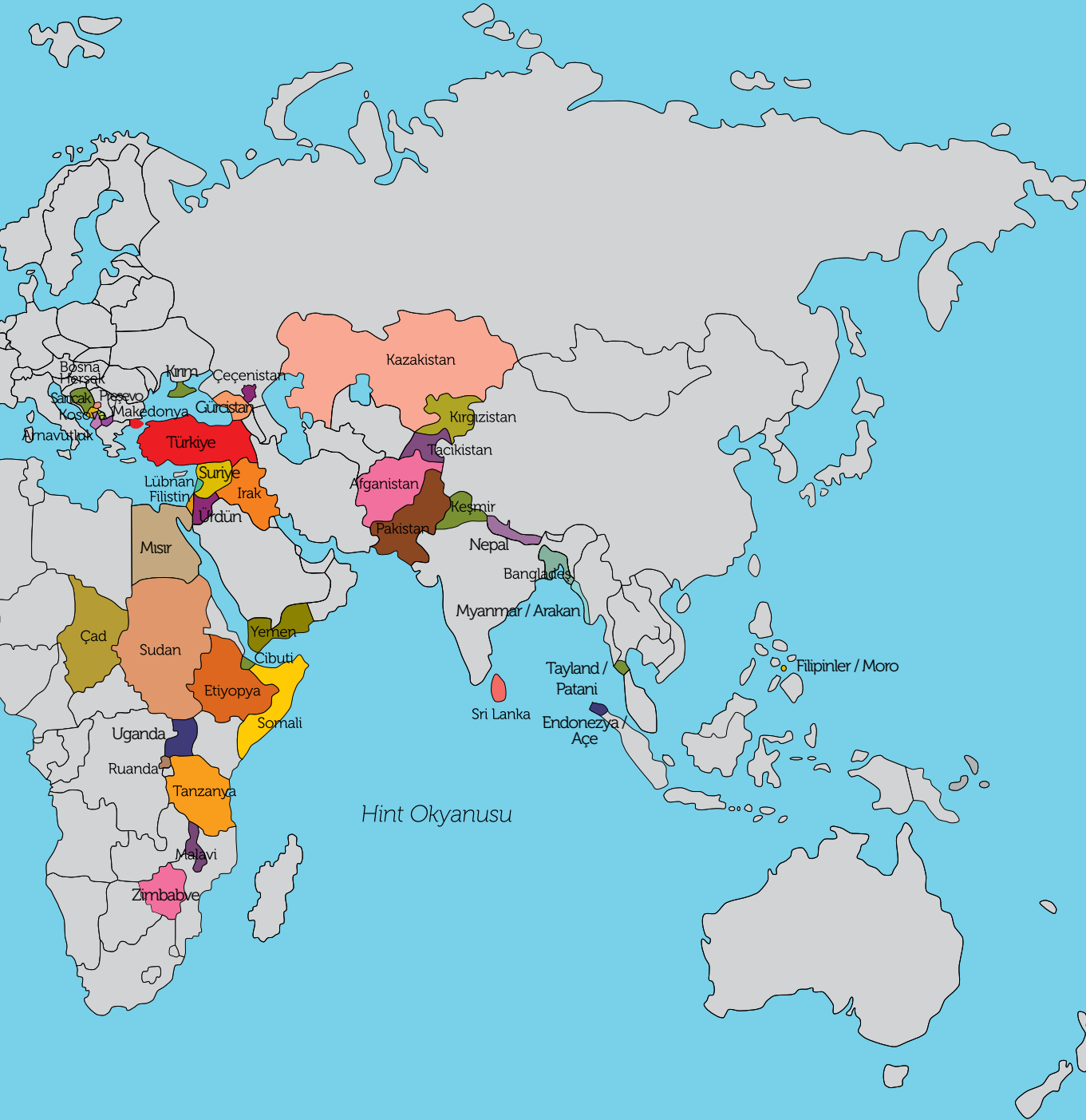
2014 itibarıyla 46 ülke ve bölge ile Türkiye'de 52 şehirde 43.644 yetime düzenli olarak destek sağlamaktadır. Yetim Sponsorluk Destek Sistemi ile yetim çocuklara birebir destek vermekte; bağışçıların her ay ödediği 90 TL ile bir yetim çocuğun eğitim, sağlık, gıda ve kıyafet ihtiyaçlarına katkı sağlamaktadır.

No	Ülkeler	Desteklenen Yetim Sayısı	No	Ülkeler	Desteklenen Yetim Sayısı
1	Afganistan	149	24	Makedonya	381
2	Arnavutluk	1.697	25	Malavi	125
3	Bangladeş	367	26	Mısır	774
4	Bosna-Hersek	424	27	Moritanya	700
5	Burkina Faso	159	28	Myanmar/Arakan	150
6	Cibuti	184	29	Nepal	28
7	Çad	300	30	Pakistan	649
8	Çeçenistan	390	31	Preşova	50
9	Ekvador	12	32	Ruanda	93
10	Endonezya/Açe	126	33	Sancak	119
11	Etiyopya	2.225	34	Sierra Leone	400
12	Filipinler/Moro	120	35	Somali	3.778
13	Filistin	12.641	36	Sri Lanka	991
14	Gana	196	37	Sudan	1.882
15	Gürcistan	43	38	Suriye	1.389
16	Haiti	86	39	Tacikistan	199
17	Irak	3.616	40	Tanzanya	861
18	Kazakistan	55	41	Tayland/Patani	372
19	Keşmir	60	42	Türkiye	5.456
20	Kırgızistan	52	43	Uganda	50
21	Kırım	24	44	Ürdün	50
22	Kosova	161	45	Yemen	993
23	Lübnan	1.036	46	Zimbabve	31
				TOPLAM	43.644

YETİM SPONSORLUK DESTEK ÇALIŞ

MASI YAPILAN ÜLKE VE BÖLGELER

Yetimhanelerin Kurulması

İHH'nın Yetim Sponsorluk Destek Sistemi çocuğun annesinin veya bir akrabasının yanında, sevgi ve şefkat ortamında bakılmasını öngörmektedir. Fakat ebeveynlerini kaybetmiş ve birinci derecede bakacak yakını bulunmayan çocuklar için, onları misafir edebilecek yetimhaneler kurmak veya mevcutlara destek olmak dışında çok fazla seçenek yoktur. Bu yaklaşımdan hareketle İHH, kuruluşundan bu yana dünyanın farklı ülke ve bölge-

lerinde yetimhaneler inşa etmekte, mevcutların tamir ve tadilatlarını yapmakta ve buralara yönelik dönemsel yardımlarda bulunmaktadır.

İHH yetimhane kuracağı bölgeleri tespit ederken kriz bölgelerinde geçen 22 yıllık saha tecrübesinden istifade etmektedir. Yetimlik gerçeğiyle bir şekilde karşı karşıya kalan ve sosyal imkânların kısıtlı olduğu coğrafyalar, yetimhane açmak için öncelikli tercihler olarak görülürken, bölgede bulunan partner kuruluşun konuya ilişkin yetkinliği de ayrıca belirleyici bir unsur olmaktadır.

İHH'nın yetimhanelerde misafir ettiği çocukların tamamı için eğitim mecburiyeti bulunmaktadır. Çocukların manevi ve ahlaki eğitimleri için de ayrıca eğitim programları gerçekleştirilmektedir. İHH bu çocuklara olan desteğini çocuk üni-

versite eğitimini veya mesleki eğitimini tamamlayıncaya kadar sürdürmektedir. Üniversite eğitimine başlayan gençler için yerleşke dışında yurt ve özel ev imkânları sağlanmakta, gençlerin hayatın içine katılmalarına destek olun-

maktadır. Bu dönemde de çocuklara eğitim, sağlık, gıda, kıyafet ve barınma desteği tam olarak devam etmekte, ayrıca üniversite eğitiminin gerektirdiği farklı sosyal imkânlar da sağlanmaktadır.

İHH İnsani Yardım Vakfı'nın İnşa Ettiği ve Faaliyet Halinde Olan Yetimhaneler

- MSAL Yetimhanesi (2003) Revalpindi/Pakistan
- Bursa Emir Sultan Yetimhanesi (2005) Haripur/Pakistan
- İstanbul Yetimhanesi (2006) Banda Açe/Endonezya
- Daru'l-İman Yetimhanesi (2009) Cox's Bazar/Bangladeş
- Togra Yetimhanesi (2009) Khulna/Bangladeş
- Rara Yetimhanesi (2009) Muzafferabad-Keşmir/Pakistan
- Hacı Şerefoğlu Yetimhanesi (2010) Cotabato-Moro/Filipinler
- Şifa Yetimhanesi (2011) Patani/Tayland
- Konya AYDER Yetimhanesi (2011) Patani/Tayland
- Boğaziçi Yetimhanesi (2012) Blantyre/Malavi
- Sargoda Yetimhanesi (Nisan 2013) Sargoda/Pakistan
- Kardeşlik Yetimhanesi (Nisan 2013) Kabil/Afganistan
- Fatih Sultan Mehmet Yetimhanesi (Nisan 2013) Mohaşkali/Bangladeş
- Miyase Tanış Yetimhanesi (Nisan 2013) Patani/Tayland
- Anadolu Yetim Eğitim Kompleksi (Mayıs 2013) Mogadişu/Somali
- Babu'l-Amman Yetimhanesi (Eylül 2013) Dakka/Bangladeş
- Ramazan & Serap Üstünsoy Yetimhanesi (Nisan 2014) Bretnekar/Nepal
- II. Abdülhamid Kardeşlik Yetimhanesi (Nisan 2014) Gazipur/Bangladeş
- Furkan Kesik Yetimhanesi (Nisan 2014) Patani/Tayland
- Yaşar Zerdali Yetimhanesi (Nisan 2014) Patani/Tayland
- Şifa Yetimhanesi (Haziran 2014) Ouagadougou/Burkina Faso
- Darul Erkam Yetimhanesi (Haziran 2014) Haripur/Pakistan

İHH desteğini,
çocuk üniversite
eğitimini veya
mesleki eğitimini
tamamlayıncaya
kadar
sürdürmektedir.

Yetim Dayanışma Günleri

İlki 2011 yılında düzenlenen Yetim Dayanışma Günleri, her yılın şubat, mart ve nisan aylarında İHH'nın yetim çalışmaları yürüttüğü ülke ve

bölgelerde gerçekleştirilmektedir. Bağışçı ve gönüllülerin de katıldığı ekiplerle yetim yardım çalışması yapılan ülke ve bölgelerde icra edilen program çerçevesinde yaşadıkları yerlerde ziyaret edilen yetimlerimiz ve aileleri için eğitim, sağlık, sosyal ve kültürel destek projeleri hayata geçirilmektedir.

Ziyaret edilen bölgelerde ihtiyaç durumuna göre yetimhanelerin açılması, okul inşası, yetim çocuklara ait evlerin inşaa ve tamirleri, sıcak kış projeleri çerçevesinde yakacak destekleri, gıda, kıyafet, kırtasiye yardımları yapılması, sağlık taraması, battaniye-yatak dağıtımı, yetimhanelerin ihtiyaçlarının karşılanması, yetim ailelerini kalkındırma projeleri kapsamında sağmal inek dağıtımı ve mandıra projesi, tavuk, tavşan, bildirincin yetiştiriciliği, balıkçı dükkânı, seracılık, nakliye arabası, bakkal dükkânı, pastane, lokanta, terzilik atölyesi, manav, kırtasiye, kumaş boyama, dikiş makinesi, susam

Yetim Dayanışma
Günleri, dünyanın
çeşitli bölgelerinde
bulunan yetimlerle
gönüllülerin
kaynaşmasına
vesile olmaktadır.

öğütme makinesi, mikro kredi ve ziraat projeleri gibi çeşitli yardım organizasyonları gerçekleştirilmektedir. Bu günlerde ayrıca ziyaretleri gerçekleştiren ekiplerimizin de katılımıyla çocukların ortak paydası oyunlar eşliğinde sevgi ve şefkat bağları daha da güçlenmektedir.

Yetim Dayanışma Günleri, dünyanın çeşitli bölgelerinde bulunan yetimlerle gönüllülerin kaynaşmasına aracı olmanın yanı sıra yetimlik gerçeğine tüm dünyada dikkat çekmek açısından büyük önem taşımaktadır. Hayata tutunmaları için “sizinleyiz” mesajını bizzat kendi ülkelerinde yetim çocuklara vermek ve hayırses-verlerin samimi, sıcak selam ve dualarını iletiyor olmak yine Yetim Dayanışma Günleri programlarının hedefleri arasında yer almaktadır.

2014 Yetim Dayanışma Günleri çerçevesinde Türkiye ile birlikte 41 ülkede 350 projeye 65.000 çocuğa ulaşılırken; Nepal, Pakistan, Bangladeş ve Patani’de (2 adet) 400 çocuğa hizmet verecek beş yetimhanenin açılışı gerçekleştirilmiştir.

Yetim Dayanışma Günleri’nde proje gerçekleştirilen ülkeler:

Türkiye ile birlikte Ortadoğu’da Filistin, Irak, Lübnan, Suriye, Yemen Afrika’da Somali, Etiyopya, Burkina Faso, Çad, Gana, Sudan, Cibuti, Moritanya, Ruanda, Tanzanya, Sierra Leone, Mısır

Asya’da Afganistan, Bangladeş, Myanmar/Arakan, Sri Lanka, Tayland/Patani, Endonezya/Açe, Pakistan, Keşmir, Filipinler/Moro, Nepal Orta Asya’da Tacikistan, Kazakistan, Kırgızistan

Balkanlar’da Bosna-Hersek, Arnavutluk, Makedonya. Kosova, Preşova, Sancak

Kafkasya’da Çeçenistan, Gürcistan Güney Amerika’da Ekvador ve Haiti.

“Her Sınıfın Bir Yetim Kardeşi Var” Kampanyası

Türkiye’deki 2.084 farklı okulda eğitim gören öğrencilerimiz 6.655 yetim kardeşinin bakımını üstlenmiştir.

“Her Sınıfın Bir Yetim Kardeşi Var” kampanyası çocuklarımızı küçük yaşlardan itibaren bilinçli, yardımsever, paylaşımcı, başkalarının dertleriyle dertlenen duyarlı insanlar olarak yetiştirebilmeyi esas almaktadır. Bu kampanya; savaş, doğal afet, yoksulluk, hastalık vb. sebeplerle Türkiye veya dünyanın bir başka ülkesinde anne/babasını kaybetmiş olan çocuklarımızın eğitim, sağlık, gıda, kıyafet, barınma gibi temel ihtiyaçlarının karşılanması için ülkemizdeki ilköğretim ve lise seviyesindeki öğrencilerin katkı sağlamasını hedeflemektedir. Kampanya kapsamında Türkiye’de 80 ilde 2.084 farklı okulda eğitim gören öğrencilerimiz 6.655 yetim kardeşinin bakımını üstlenmiştir.

İlköğretim ve lise düzeyindeki okullarda okuyan öğrencilerin katılabileceği Milli Eğitim Bakanlığı ve

Diyanet İşleri Başkanlığı destekli “Her Sınıfın Bir Yetim Kardeşi Var” kampanyası kapsamında çocuklar ve gençler dünyanın herhangi bir yerindeki yetim kardeşleriyle hayatın zorluklarını paylaşarak onların dertlerine bir nebze de olsa ortak olmaktadır.

İHH İnsani Yardım Vakfı ayrıca dünya üzerindeki yetim çocuklar gerçeğinden hareket ederek kampanyayı eğitim öğretim sıralarındaki bütün dünya çocuklarının gündemine taşımak için de girişimlerde bulunmuştur. Bunun için Her Sınıfın Bir Yetim Kardeşi Var kampanyası yedi farklı dilde (Arapça, İngilizce, Fransızca, İspanyolca, Almanca, Rusça, Çince) hazırlanarak Türkiye’de bulunan 127 ülkenin büyükelçiliklerine -kendi ülkelerinde de uygulanabilir bir şekilde düzenlenerek- iletilmiştir.

Uluslararası Çocuk Buluşmaları

İHH İnsani Yardım Vakfı, dünyanın farklı coğrafyalarında gerçekleştirdiği yetim çalışmalarını Türkiye halkına anlatmak ve yetim çocuklar konusunu kamuoyunun gündemine taşımak amacıyla, çalışma yaptığı ülke ve bölgelerde desteklediği yetimlerin katılımıyla çocuk buluşmaları gerçekleştirmektedir. Çocukların sahnelediği performans gösterilerinin yanı sıra yerli ve yabancı sanatçıların sunumlarının ve konuşmaların yer aldığı programlar, canlı yayın aracılığıyla da tüm dünyada milyonlarca kişiye ulaştırılmaktadır.

Uluslararası Çocuk Buluşması'nın beşincisi 2012 yılının Haziran ayında gerçekleştirilmiştir. 5. Uluslararası Çocuk Buluşması'na Filistin, Somali, Açe, Moro, Pakistan, Kırgızistan, Suriye, Çeçenistan, Irak,

Tanzanya, Sri Lanka, Arnavutluk, Sierra Leone, Azerbaycan ve Türkiye'nin Van ve Kahramanmaraş illerinden çocuklar katılmıştır.

İHH Yetim Yardım Çalışmalarındaki Ek Kalemler

İHH İnsani Yardım Vakfı, yukarıda belirtilen çalışmalara ek olarak daha birçok alanda yetimlere destek olmaktadır. Bu destek kalemlerinden bazıları şunlardır:

- Her yıl Ramazan ve kurban organizasyonlarıyla Türkiye'de ve 136 farklı ülke ve bölgede on binlerce yetime destek olunmaktadır.
- Yetim ailelerinin geçimlerine katkı sağlanmakta, ailelerin kendi kendilerine yetebilmeleri için meslek edindirme çalışmaları yapılmaktadır.
- Çocuklar için izci kampları, piknik ve uçurtma organizasyonları düzenlenmektedir.
- Yetim evlerinin tadilatları yapılarak gerekli durumlarda yeni evler inşa edilmektedir.
- Sağlık taramaları, ilaç yardımları,

ameliyatlar, sünnet organizasyonları ve rehabilitasyon çalışmaları yapılmaktadır.

- Eğitim bursları, kurslar, meslek edindirme çalışmaları, fen bilimleri kursları düzenlenmektedir.
- Okul, derslik, laboratuvar ve kreşler inşa edilmektedir.
- Çocukların temel dinî ve ahlaki prensiplere uygun şekilde yetişebilmeleri için Değerler Eğitimi projesi hayata geçirilmiştir.
- Evlenme arifesinde olan yetim gençler için çeyiz yardımı yapılmaktadır.
- Kıyafet ve okul malzemesi desteği sağlanmaktadır.
- Yaz kampları, piknik ve gezi organizasyonları düzenlenmektedir.

Muhiddin Kazakistan'ın başkenti Almatı'nın dağ eteğinde, yakınından Türgen Nehri geçen Karakemer köyünde annesi, kız kardeşi, dedesi, ninesi, amcası ve yengesi ile birlikte yaşıyor. Babası o daha beş yaşındayken uzun bir hastalık döneminden sonra vefat etmiş. Babanın vefatından sonra ailesi Özbekistan'dan Karakemer'e göç etmiş. Bir süre babasının ölmediğine inandırmışlar Muhiddin'i, ancak akli ermeye başladığında anlayabilmiş gerçeği. Arkadaşlarıyla dağlarda oyun oynayan, nehirde balık tutmayı çok seven Muhiddin'in en büyük hayali ailesine ait bir evde yaşamak ve hayvanat bahçesinin, parkların, sinemanın bulunduğu şehir merkezini görmek. Bugün Türkiyeli hayırseverlerin desteğiyle ilkökul dördüncü sınıfta okuyan Muhiddin büyüyünce astronot olmak istiyor.

DÜNYA YETİMLER GÜNÜ

22 yıldır dünya genelinde edindiği insani yardım tecrübesi ile yetimlere destek olan İHH İnsani Yardım Vakfı, 2013 yılının Aralık ayında İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) ile ortaklaşa olarak “İslam Dünyasında Yükselen Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü” başlığı ile uluslararası bir konferans düzenlemiştir. İslam dünyasının sivil toplum kuruluşlarının üst düzey yöneticilerinin katılımcı olduğu konferansta İHH, savaş, işgal, doğal afet ve kriz bölgelerinde yaşayan yetimlerin karşı karşıya kaldığı sorunların altını çizerek yetimlerin sorunlarının dünya gündemine taşınması ve konu ile ilgili bilinçlendirme yapılması amacıyla her yıl belirli bir günün Dünya Yetimler Günü olarak idrak edilmesi teklifinde bulunmuştur. Teklif ilk olarak bu

toplantıdan altı ay önce yine İHH tarafından İslam İşbirliği Teşkilatı’na sunulmuştur.

Teşkilatın 9-11 Aralık 2013 tarihlerinde Gine’nin başkenti Conakry’de düzenlenen Dışişleri Bakanları Konseyi 40. Oturumu’nda İHH’nın teklifini görüşen İİT, her yıl Ramazan ayının 15. gününün İslam âleminde Dünya Yetimler Günü olarak idrak edilmesini karara bağlamıştır. 40. Oturum 1/40 ICHAD numaralı kararın 21. Maddesi’ne göre İİT, bu kararını bünyesinde bulunan bütün sivil toplum kuruluşlarına ve hayır kuruluşlarına iletmiş, onlara Dünya Yetimler Günü’nde uluslararası kamuoyunu yetim gerçeği konusunda bilinçlendirmek üzere harekete geçmeleri ve bu günde yetimlere yönelik her türlü

sosyal projeyi başlatmaları çağrısında bulunmuştur. Dünya Yetimler Günü'nün ilki bu sene Ramazan ayının 15. günü (12 Temmuz 2014) idrak edilecektir.

İHH aynı zamanda Dünya Yetimler Günü münasebetiyle İslam ülkelerinin kısa, orta ve uzun vadeli olarak yapılmasını zaruri gördüğü çalışmalarla ilgili bir öneriler listesi hazırlamış, İİT aracılığı ile bu liste tüm üye ülkelere ulaştırılmıştır. Yetim çocukların hayatlarında kalıcı ve pozitif değişiklikler oluşturması umut edilen projelerden bazıları şu şekildedir:

- İİT üyesi her ülkenin kendi ülkesiyle ilgili “yetim, öksüz ve korunmaya muhtaç çocuklar raporu” çıkartması ve bu bilgilerin bir araya getirilerek “Dünya Yetim Çocuklar Raporu”nun hazırlanması.
- İİT üyesi ülkelerde yetimler yararına salon programları, festivaller ve yardım kampanyaları düzenlenmesi.
- İİT üyesi her ülkenin başkentinde, mümkünse tüm şehirlerinde ve çocuk esirgeme yurtlarında yetim iftar programlarının düzenlenmesi, çocukların iftar sofralarının onur konuğu olmaları.
- Yetim çocuklara eğitim, sağlık ve sosyal destek projeleri düzenlemeye vesile olacak yardım kampanyaları yapılması ve bu kampanyaların devletlerin ilgili bakanlık ve STK'larıyla yakından takip edilerek sonuçlandırılması.
- Yetimler için düzenlenen etkinliklerde çocukları bekleyen fuhuş, alkolizm, madde bağımlılığı gibi konularla yakından ilgilenilmesi ve çocukların bu alanlardan uzak tutulabilmeleri için somut adımlar atılması.
- Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı

ğı bünyesinde ülke çapındaki tüm okullarda yetim, öksüz ve korunmaya muhtaç çocuklarla ilgili resim, şiir ve kompozisyon yarışmaları düzenlenerek çocuklar ve yardımlaşma ile ilgili ülke genelinde bir bilinç oluşturulması.

- İslam dininin genelde tüm çocuklara özelde yetim, öksüz ve kimse-siz bütün çocuklara vermiş olduğu değer farkındalığının artırılması; bu konuda üye ülkelerin Diyanet İşleri Başkanları ile ortak çalışmalar yürütülmesi.
- İİT üyesi tüm ülkelerde 15 Ramazan öncesine denk gelen cuma gününde bütün camilerde hutbede “yetim/öksüz ve terk edilmiş çocuklar” konusuna yer verilmesi.
- İİT üyesi her ülkede yetimhanelerin fiziki durumlarının iyileştirilmesi için somut adımlar atılması.
- Yetimhanelerdeki çocukların yetimhanelerden sonraki hayata adım atarken daha donanımlı olabilmeleri için mesleki eğitim konusunda çalışmalar yapılması ve çocukların yetimhanelerden bir meslek edinmiş olarak ayrılmasının sağlanması.
- Toplum nezdinde bilinç oluşturma adına tüm üye ülkelerde “Yetim Sempozyumu” icra edilmesi. Sempozyumda alınan kararların hayata geçirilmesi ve sempozyumun kitaplaştırılarak yetim çalışmaları hakkında bir literatür/kaynak oluşturulması.
- Ülkeler genelinde yetim çocuklarla ilgili ilmi toplantıların sık aralıklarla düzenlenmesi.
- 2015 yılı Dünya Yetimler Günü'nde üye ülkelerin katılımlarıyla “Yetim Çocuklar Zirvesi” yapılması. Bu zirveye ilgili bakanlıklar ve STK'ların da katılması.

İHH'nın teklifi üzerine, İslam İşbirliği Teşkilatı her yıl Ramazan ayının 15. gününün İslam âleminde Dünya Yetimler Günü olarak idrak edilmesini karara bağlamıştır.

- İİT bünyesinde STK'ların bir araya gelerek yetim çalışmaları alanındaki faaliyetlerini genişletmeleri.

- Savaş, hastalık ve bazı doğal afetlerin önlenabilir olduğu gerçeğinden hareketle henüz yetim kalmamış fakat dünyanın savaş, doğal afet ve AIDS gibi hastalıklarla yetim kalmaya namzet olan çocukları için önlemler alınması.

- Yetim annelerinin hayata tutunabilmeleri ve babalarını kaybeden çocukların hayatın içerisinde kaybolmamaları için pozitif ayrımcılık- lar da içeren projeler üretilmesi.

- İİT bünyesinde STK'lar arasında yapılacak "Yetim Çocuklar Proje Yarışmaları" düzenlenmesi. Başarılı bulunan projelerin İİT ve İslam Kalkınma Bankası tarafından desteklenmesi.

- Yetim çocuklarla ilgili psikolojik destek ve rehabilitasyon uygulamalarının devlet destekli olarak yapılması.

- Tüm ülkelerde STK'lar ve devletin ilgili kademelerinin uygulayacağı Yetim Dayanışma Günleri (YDG) programları düzenlenmesi. İslam ülkelerinin YDG programlarını hem ülke içerisinde hem de Müslümanların azınlık olduğu ülkelerde uygulaması. (Örneğin üye ülke Türkiye, Vietnam'daki Müslüman azınlığın yetim çocuklarını çeşitli sosyal projelerle destekleyebilir.)

- Yetim sponsorluk çalışmasının İİT üyesi ülkelerde yapılması ve duyarlı insanların aylık belirli bir maddi destek karşılığı yetim çocukların eğitim, sağlık, gıda, kıyafet vb. ihtiyaçlarına katkı sağlamasına öncülük edilmesi.

- İslam dünyasındaki yetimhaneler için ortak bir logo oluşturulması.

- Yetim destek kriterlerinin oluşturulması (Çocukların ahlaki ve İslami

gelişimleriyle ilgili esasların belirlenmesi ve yetim takip sisteminin bu esaslar üzerinden takibinin yapılması).

- İİT üyesi ülkelerde tüm devlet ve vakıf üniversitelerinde sosyal hizmetler bölümlerinin açılması.

- Yetim çocuklar için üniversitelerde özel kontenjanların açılması.

- İİT Humanitarian Forum üyesi STK'larda yetim birimlerinin oluşturulması.

- Yetimhane denetimlerinin muntazaman yapılması ve yetimlerin fiziki, psikolojik takiplerinin yapılması.

- Aile sıcaklığının daha çok hissedildiği sevgi ve çocuk evleri sistemlerinin İİT üye ülkelerde uygulanabilmesi için altyapı çalışmalarının oluşturulması.

- Çocuk edinme ve koruyucu aile sisteminin İslam hukukuna uygun hale getirilmesi.

- Yetim çocukların desteklenmesi ve çocukların hayatlarına dair tiyatro eserleri, animasyon ve sinema filmleri hazırlanması.

- Her Sınıfın Bir Yetim Kardeşi Var (HSBYKV) projesiyle çocukların küçük yaşlardan itibaren okullarında yetim çocuklarla ilgili bir bilinç kazanmalarının temin edilmesi.

- Yukarıda belirtilen önerilerin ve sonrasında "yetimlerle" ilgili alınan kararların takibi için İİT bünyesinde ve ilgili ülkelerde aktif bir sekreterya oluşturulması (Orphan Found).

- İslam dünyasının yetim çocuklarla ilgili yapılacak çalışmaların takibi için bir bilgi havuzu oluşturularak İİT'ye üye ülkeler arasında hızlı iletişim kurulması, geçişkenlik ve iş birliği ortamı oluşturulması.

SONUÇ

İnsan tacirleri, organ ve fuhuş mafyaları, dilenci şebekeleri ve misyoner örgütler gibi suç şebekeleri ve çocukları istismar eden yapıların kışkacına düştüğünde tamamen kaybedilebilecek olan yetimler, son derece cüzî destekler sağlanmak suretiyle koruma altına alındığında dünya geleceğinin kendilerine emanet edileceği erdemli bireyler olacaklardır. 22 yıldır insani yardım çalışmalarında bulunan ve Haziran 2014 itibarıyla 46 ülke ve bölge ile Türkiye’de 52 şehirde 43.644 yetime düzenli olarak destek sağlayan

İHH İnsani Yardım Vakfı tarafından önerilen ve İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) tarafından her yıl Ramazan ayının 15. günü idrak edileceği ilan edilen Dünya Yetimler Günü, dünyadaki yetimlerin karşı karşıya kaldığı bu tehditlerin kamuoyu gündemine getirilmesi ve yetim destek projelerinin hayata geçirilmesi için önemli bir vesiledir.

Dünya yetimlerinin durumu hakkındaki tespitlerimiz ve yetimlerin karşı karşıya kaldığı sorunlarla ilgili çözüm önerilerimiz şu şekildedir:

Tespitler

- Yetimlere yönelik istatistiki bilgiler yayınlayan uluslararası kurumlar, dünyada 143 ila 210 milyon arasında yetim bulunduğunu belirtmektedir. Ancak yüksek yetim nüfusu barındıran Afganistan, Irak, Filistin, Sudan, Bangladeş, Hindistan ve Çin gibi ülkelerdeki yetim rakamlarının istatistiklere yansımadağı düşünülünce dünyadaki yetim sayısının belirtilen bu rakamların çok daha üzerinde olduğunu söylemek mümkündür.

- Savaş, işgal, çatışma vb. krizler, yetim nüfusunun artmasına neden olan başlıca etkenlerdendir. Hâlihazırda Suriye, Filistin, Irak, Sudan, Somali, Mali, Afganistan, Doğu Türkistan, Orta Afrika Cumhuriyeti, Nijerya, Arakan ve Patani siyasi kriz nedeniyle yetim sayısının her geçen gün arttığı ülkeler olarak öne çıkmaktadır.

- Doğal afetler, çok sayıda çocuğun yetim kalmasına neden olan bir diğer etkidir. Yakın geçmişte şahitlik ettiğimiz Güney Asya tsunamisi, Haiti depremi, Pakistan depremi, Pakistan'daki sel felaketi, Filipinler tayfunu, Doğu Afrika kuraklığı çok sayıda çocuğun yetim kalmasına neden olan afetlerdendir.

- Asya, Afrika, Latin Amerika ve Ortadoğu bölgeleri kronik yoksulluk, doğal afet, savaş ve işgal gibi nedenlerle milyonlarca çocuğun yetim kaldığı bölgelerin başında gelmektedir.

- Dünyanın dört bir yanındaki yetim ve korumasız çocuklar hayati tehditlerle karşı karşıyadır. İnsan kaçakçılarının; organ ve fuhuş mafyasının, misyonerlerin, dilencilik şebekelerinin tuzağına düşme; evlatlık verilme, ucuz işçi olarak çalıştırılma, çocuk asker olarak kullanılma, suça

karışma ve madde bağımlılığı bu tehditlerin başında gelmektedir.

- Her yıl büyük bir kesimini kadın ve çocukların oluşturduğu 4 milyon kişi ülke içinde veya dışında insan kaçakçılığı kapsamında yer değiştirmektedir. İnsan kaçakçılığı yetimler için hayati bir tehdittir.

- Yurt dışından evlat edinme bir sektöre dönüşmüştür. Etiyopya, Kamboçya, Somali, Çad, Afganistan, Çin, Filipinler gibi gelişmekte olan ülkelerden muhtelif hile ve vaatlerle kaçırılan çocuklar ailelerinden, kültürlerinden kopararak genellikle Avrupa ve Amerika'daki ailelere para karşılığında satılmaktadır.

- Yaklaşık 20 ülkede 300.000 çocuk asker bulunmaktadır. Çocukları yönlendirmenin kolaylığı, tehlike ve farkındalık duygularının tam gelişmemiş olması, az bir ücret karşılığında asker olarak çalıştırılabilmeleleri, masraflarının az olması gibi nedenlerle savaş ağaları çocukları saflarına katmaktadır.

- Anne veya babadan birinin yokluğu, hasta anne veya babaya bakma, yoksulluk sebebiyle aile bütçesine katkıda bulunmak zorunda olma gibi nedenlerle yetimler çalıştırılabilmektedir. Çocukların çok küçük yaşta çalıştırılması fiziksel ve ruhsal sağlıklarını olumsuz etkilemekte, onları eğitim gibi en temel haklarından dahi mahrum bırakmaktadır. Dünyada 85 milyon çocuğun tehlikeli işlerde çalıştırıldıkları rapor edilmektedir.

- Dilenci mafyası, misyonerlik, suç şebekeleri ve madde bağımlılığı yetimlerin karşı karşıya olduğu diğer ciddi tehditlerdendir.

Çözüm Önerileri

- Bir önceki bölümde belirtilen yetim, öksüz ve korunmaya muhtaç bütün çocukların hayatlarında kalıcı ve pozitif değişiklikler öneren; İİT aracılığı ile başta bütün İslam ülkeleri olmak üzere uygulanması önerilen projelerin tüm dünyada hayata geçirilmesi konusunda gerekli adımlar atılmalıdır.

- Yetimlerin karşı karşıya kaldığı sorunların çözümünde hem devletlere hem de devlet dışı aktörlere sorumluluk düşmektedir.

- Yetimleri bekleyen tehditlerin bertaraf edilmesi, yetimlerin topluma kazandırılmaları ve her çocuğun hak ettiği koşullarda yetişebilmeleri için resmî-sivil tüm kurumlar gerek bireysel çalışmalarla gerek kolektif olarak etkili tedbirler almalı; yetimlerin korunup gözetilmeleri, haklarının güvence altına alınabilmesi için gerekli girişim ve düzenlemeler yapılmalıdır.

- Yetimlerin kendi toplumlarında aile veya akrabalarının yanında desteklenmeleri, gerekli durumlarda aileye katkı sağlanması yetimlerin korunmasında önemlidir.

- Yetimhane bünyesinde destekleme en son seçenek olarak gündeme gelmelidir. Yetimlerin yetimhanede bakıldığı durumlarda ise aile sıcaklığını aratmayacak şartların oluşturulması, yetimlerin fiziksel,

ruhsal, manevi ve ahlaki gelişimlerinin sağlıklı bir zeminde desteklenmesi gereklidir. Bu anlamda son dönemlerde Türkiye’de uygulamaya başlayan sevgi ve çocuk evleri yöntemleri atılan olumlu adımlar arasında zikredilebilir.

- Yetimliğe neden olan ve yeni yetim üreten siyasi krizlerin çözümü için devletler ve başta BM olmak üzere çatı kurumlar gerekli adımları atmalıdır.

- Kriz ortamlarında yetimler için büyük bir tehdit oluşturan insan kaçakçıları, organ ve fuhuş mafyası, misyonerler ve dilencilik şebekelerine karşı tedbirler alınmalı; hâlihazırda bu suç şebekelerine dâhil olan taraflar mutlaka cezalandırılmalıdır.

- Dünya Yetimler Günü, yetimleri suiistimal eden suç şebekelerine karşı mücadele için önemli bir vesiledir. Yetimleri bekleyen bu tehditler uluslararası kamuoyunda gündem yapılmalı, raporda zikredilen kısa, orta ve uzun vadeli projeler ciddiyetle icra edilmelidir.

- Hâlihazırda suç şebekelerinin eline düşmüş, ucuz işçi olarak veya çocuk asker olarak kullanılan yetimlerin kurtarılması, rehabilitasyonu ve bundan sonraki yaşamlarında desteklenmesi için gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

Abdurrahim 15 yaşımda. Bangladeş'te İHH İnsani Yardım Vakfı tarafından kurulan Togra Yetimhanesi'nde kalıyor. Babasını iki yaşımdayken bilmedikleri bir hastalık nedeniyle kaybetmiş. Yetimhaneyi, arkadaşlarıyla oyunlar oynamayı, şarkı söylemeyi çok seviyor. Onu en çok üzen şey ise ailesinin bazı günler aç uyumak zorunda kalacak kadar yoksul olması. Büyüyünce öğretmen olup çalışmak ve ailesini geçindirmek istiyor. Türkiye'den bir aile tarafından düzenli olarak maddi yardımlarla desteklendiği için şanslı olduğunu söyleyen Abdürrahim, yetimhanedeki bütün arkadaşlarının da bu desteği alabilmesini diliyor.

SON NOTLAR

¹ Vecdi Akyüz, *İslam'da Yetim, İslam'da Yetim Hakları ve Sorumluluklarımız*, İHH İnsani Yardım Vakfı, İstanbul: 2010.

² Abdusselam Arı, "Yetim", *DİA*, c. 43, ss. 501-503.

³ Arı, "Yetim", ss. 501-503.

⁴ UNICEF'in yetim tanımı için bk. "Orphans", *UNICEF*, http://www.unicef.org/media/media_45279.html.

⁵ "Ök" ve "öksüz" kavramları için bk. *Türk Dil Kurumu*, www.tdk.org.

⁶ "Korunmaya Muhtaç Çocuk" kavramı tanımı için bk. Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu 2828, <http://www.cocukhizmetleri.gov.tr/tr/10524/Bakim-Hizmetleri-Daire-Bsk>.

⁷ Arı, "Yetim", ss. 501-503.

⁸ "The State of the Worlds Children 2014", Ocak 2014, http://www.unicef.org/sowc2014/numbers/documents/english/SOWC2014_In%20Numbers_28%20Jan.pdf.

⁹ "Facts and Statistics", *Orphan Hope International*, <http://www.orphanhopeintl.org/facts-statistics/>.

¹⁰ "My Orphan", *Muslim Global Relief*, <http://www.muslimglobalrelief.org/my-orphan.aspx>.

¹¹ "The Sponsored Child", *SOS Children's Villages*, <http://www.soschildrensvillages.org.uk/sponsor-a-child/life-in-a-childrens-village>.

¹² "Orphan Challenge", <http://www.openthe414window.com/challenges-orphan.asp>.

¹³ Bu tablo UNICEF'in 2014 raporundan yola çıkılarak hazırlanmıştır, bk. "The State of the Worlds Children 2014", Ocak 2014, <http://www.unicef.org/sowc2014/>

[numbers/documents/english/SOWC2014_In%20Numbers_28%20Jan.pdf](http://www.unicef.org/sowc2014/numbers/documents/english/SOWC2014_In%20Numbers_28%20Jan.pdf).

¹⁴ "World Without Orphans", *The Orphan Challenge*, February 2013, http://www.worldwithoutorphans.org/_service/38803/download/id/35039/name/Orphan+Challenge+Booklet+A5_Preview_05.pdf.

¹⁵ A.g.e.

¹⁶ Murat Kavakdan, Muhammed Yorgancıoğlu, Zeliha Sağlam, Ümmühan Özkan, "İHH Suriye Saha Raporu", Mayıs 2014.

¹⁷ "Child recruitment, child labour, discrimination and loneliness -the crisis of Syria's refugee children", 29 Kasım 2013, <http://www.unhcr.org/5297409e6.html>.

¹⁸ Siddiq Noorzoy, "Afghanistan's Children: The Tragic Victims of 30 Years of War", *Middle East Institute*, 20 Nisan 2012, <http://www.mei.edu/content/afghanistans-children-tragic-victims-30-years-war>.

¹⁹ Serhat Orakçı, "Mali Krizi Saha Raporu", *İHH İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi*, Ocak 2013, http://www.ihh.org.tr/fotograf/yayinlar/dokumanlar/167-mali-krizi-saha-raporu-mart-2013-MALI-RAPORU_MART_2013_SON.pdf, s. 10.

²⁰ "Somalia", *Refugees International*, <http://refugeesinternational.org/where-we-work/africa/somalia>; "Somalia's forgotten children", <http://www.oneworldeducation.org/somalias-forgotten-children>.

²¹ "More than 1,500 killed in armed conflict in north-eastern Nigeria in early 2014", *Relief Web*, 28 Mart 2014, <http://reliefweb.int/report/nigeria/more-1500-killed-armed-conflict-north-eastern-nigeria-early-2014>.

- ²² "Poverty Overview", *World Bank*, <http://www.worldbank.org/en/topic/poverty/overview>.
- ²³ "World Poverty Statistics", *Statistic Brain*, <http://www.statisticbrain.com/world-poverty-statistics/>.
- ²⁴ "Hunger Statistics", *WFP*, <http://www.wfp.org/hunger/stats>.
- ²⁵ "Child mortality rate drops by a third since 1990", *UNICEF*, 17 Eylül 2010, http://www.unicef.org/media/media_56045.html.
- ²⁶ "Philippines Typhoon Haiyan", *UNICEF*, <http://www.unicefusa.org/mission/emergencies/hurricanes/2013-philippines-typhoon-haiyan>.
- ²⁷ <http://www.nbcsandiego.com/news/local/SD-Woman-in-Haiti-Orphan-Crisis-Remains-after-Quake-239850951.html>.
- ²⁸ Lucy Birmingham, "Disaster Highlights Plight of Japanese Orphans", *Time*, 10 Temmuz 2011, <http://content.time.com/time/world/article/0,8599,2081820,00.html>.
- ²⁹ "South Asia Earthquake: One year on", *BBC*, http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/5392908.stm.
- ³⁰ "Pakistan Sel Yardım Faaliyetleri", *İHH*, <http://pakistan-yardim.ihh.org.tr/main/publications/rapor/4/pakistan-sel-yardim-faaliyetleri/122>.
- ³¹ "Tsunami of 2004: Fast Facts", *CNN*, 23 Ağustos 2013, <http://edition.cnn.com/2013/08/23/world/tsunami-of-2004-fast-facts/>.
- ³² "Drought in the Horn of Africa", *International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies*, Cenevre: 2011, <http://www.ifrc.org/PageFiles/90410/1203800-Drought%20in%20the%20Horn%20of%20Africa-Preventing%20the%20next%20disaster-EN-LR.pdf>.
- ³³ Simon Tisdall, "East Africa's drought: the avoidable disaster", *The Guardian*, <http://www.theguardian.com/world/2012/jan/18/east-africa-drought-disaster-report>.
- ³⁴ "Children Orphaned by HIV and AIDS", *AVERT*, <http://www.avert.org/children-orphaned-hiv-and-aids.htm>.
- ³⁵ "Orphans", *Humanium.Org*, <http://www.humanium.org/en/orphans/>.
- ³⁶ "Convention on the Rights of the Child", <http://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/crc.aspx>.
- ³⁷ "Children Orphaned by HIV and AIDS", *AVERT*, <http://www.avert.org/children-orphaned-hiv-and-aids.htm>.
- ³⁸ Jenna Shearer Demir, "Trafficking of Women for Sexual Exploitation: A Gender-Based Well-Founded fear?", *Ocak* 2013, <http://sites.tufts.edu/jha/files/2011/04/al15.pdf>.
- ³⁹ Tim Hume, Lisa Cohen and Mira Sorvino, "The Women Who Sold Their Daughters to Sex Slavery", *CNN*, <http://edition.cnn.com/interactive/2013/12/world/cambodia-child-sex-trade/>.
- ⁴⁰ "Human Trafficking", <http://mojuproject.com/about/human-trafficking/>.
- ⁴¹ "The Race Dimensions of Trafficking in Persons-Especially Women and Children", *World Conference Against Racism*, 2001, http://www.un.org/WCAR/e-kit/trafficking_e.pdf.
- ⁴² Kein Voigt, "International adoption: Saving orphans or child trafficking?", *CNN International*, 18 Eylül 2013, <http://edition.cnn.com/2013/09/16/world/international-adoption-saving-orphans-child-trafficking/>.
- ⁴³ Kein Voigt, "International adoption: Saving orphans or child trafficking?", *CNN International*, 18 Eylül 2013, <http://edition.cnn.com/2013/09/16/world/international-adoption-saving-orphans-child-trafficking/>.
- ⁴⁴ Simon Reich ve Vera Achvarina, "Why Do Children Fight? Explaining Child Soldier Rations in African Intrastate Conflicts", *University of Pittsburg Ford Institute for Human Security, Policy Brief* 04-3, http://www.gspia.pitt.edu/Portals/0/Pub_PDF/why_do_children_fight.pdf.
- ⁴⁵ <http://www.warchild.org.uk/issues/child-soldiers>.
- ⁴⁶ "Children and Human Rights", *Amnesty International*, <http://www.amnesty.org/en/children>. "Children Protected Under Humanitarian Law", *ICRC*, 29 Ekim 2010, <http://www.icrc.org/eng/war-and-law/protected-persons/children/overview-protected-children.htm>.
- ⁴⁷ "Child Soldiers", *War Child*, <http://www.warchild.org.uk/issues/child-soldiers>.
- ⁴⁸ "11 Facts About Child Soldiers", <https://www.dosomething.org/facts/11-facts-about-child-soldiers>.
- ⁴⁹ L. Guarcello, S. Lyon, F. Rosati & C.A. Valdivia, "The influence of Orphanhood on Children's Schooling and Labour: Evidence from Sub Saharan Africa", *UCW UNICEF*, October 2004, http://info.worldbank.org/etools/docs/library/162495/pdf/orphans_and_CL_Innocenti.pdf.
- ⁵⁰ Rachel Whetten, Lynne Messer, Jan Ostermann, Kathryn Whetten, Brian Wells Pence, Megan Buckner, Nathan Thielman, Karen O'Donnell ve The Positive Outcomes for Orphans (POFO) Research Team, "Child work and labour among orphaned and abandoned children in five low and middle income countries", *BMC International Health and Human Rights*, 2011, 11: 1, http://download.springer.com/static/pdf/763/art%253A10.1186%252F1472-698X-11-1.pdf?auth66=1400922486_f8a09442c3f26c6dfcf025a27514c07&ext=.pdf.
- ⁵¹ "Marking Progress Against Child Labour", *ILO*, 2013, http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---ipecc/documents/publication/wcms_221513.pdf.
- ⁵² "Çocuk İşçilerin Dramı", 10 Şubat 2014, <http://posta212.com/yasam/cocuk-iscilerin-drami>.
- ⁵³ Julie Bindel, "Organ Trafficking: A deadly trade", *The Telegraph*, 1 Haziran 2013, <http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/10146338/Organ-trafficking-a-deadly-trade.html>.
- ⁵⁴ Prakriti Gupta, "The Deadly Child Organ Trafficking", *Asharq Alawsat*, 20 Ocak 2007, <http://www.heal-online.org/childtraff.pdf>.
- ⁵⁵ "Gazze'de Organ Mafyası Kabusu", *Uluslararası Hak İhlalleri İzleme Merkezi (UHIİM)*, 7 Haziran 2010, http://www.uhim.org/makale_detay.php?mid=107&cid=10.
- ⁵⁶ "Organ Mafyası Gaziantep'te Çocuk Satın Alıyor", 7 Ocak 2014, <http://www.gaziantephaberler.com/organ-mafyasi-gaziantep-te-cocuk-satin-aliyor-haberi-29593.html>.
- ⁵⁷ "China Orphans", *Al Jazeera*, 15 Haziran 2009, <http://www.aljazeera.com/programmes/witness/2008/08/200882012645141269.html>.
- ⁵⁸ Andrew Malone, "The real Slumdog Millionaires: Behind the cinema fantasy, mafia gangs are deliberately crippling children for profit", *Daily Mail*, 24 Ocak 2009, <http://www.dailymail.co.uk/news/article-1127056/The-real-Slumdog-Millionaires-Behind-cinema-fantasy-mafia-gangs-deliberately-crippling-children-profit.html>. Hindistan yoksulluk göstergeleri ve ülke hakkında bilgi için bk. "India", *CIA World Fact Book*, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html>.
- ⁵⁹ "ABD'li misyonerler Haiti'de sorgulanıyor", *BBC Türkçe*, 3 Şubat 2010, http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2010/02/100203_haiti_orphans.shtml.
- ⁶⁰ Kim Willsher, "French charity workers stand trial on kidnap charges over 'Darfur orphans'", *The Guardian*, 3 Aralık 2012, <http://www.theguardian.com/world/2012/dec/03/french-charity-trial-kidnap-orphans>.
- ⁶¹ Hidayet Aydar, "Orta Asya'da Misyonerler ve Faaliyetleri: Kırgızistan Örneği", *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2010, 23, s. 5-44.
- ⁶² Gülden Sönmez, "Yeryüzünde Dolaşan Kamufleli Askerler: Misyonerler", *Düşünce Gündem*, Sayı 36, Kasım 2007.
- ⁶³ "The Orphans of Ukraine", *Ukraine Orphan Outreach*, <http://www.ukraineorphans.org/orphans-of-ukraine/>.
- ⁶⁴ <http://www.orphanoutreach.org/countries/>.

Yetim Gülerse Dünya Güler

Dünya Yetimler Günü'nde çocukların yüzü sizinle gülüyor.

İslam İşbirliği Teşkilatı'nın 9-11 Aralık 2013 tarihlerinde
Gine Cumhuriyeti Konakri'de düzenlediği Dışişleri Bakanlar Konseyi
40. Oturumu'nda alınan 1/40 - ICHAD numaralı kararın 21. maddesine göre,
her yıl Ramazan ayının 15. günü İslam aleminde
Dünya Yetimler Günü olarak idrak edilecektir.

İHH
İNSANİ VE SOSYAL
ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Büyük Karaman Cd. Taylasan Sk.
No.3 Fatih - İstanbul - Türkiye
Tel: 0212 631 21 21 • www.ihh.org.tr
www.ihhakademi.com